

VERANTWOORDING 2024

CMK3

NOORD-HOLLAND

PLEINC
COACHT CULTUUR

INHOUD VERANTWOORDING PLEIN C CMK 2024

VOORWOORD	2
INLEIDING	3
DOELSTELLINGEN CmK3	5
CMK 2024	7
1. PRIMAIR ONDERWIJS	7
2. GESPECIALISEERD ONDERWIJS	12
3. VOORTGEZET ONDERWIJS	14
4. VMBO EN HBO	17
5. MONITORING & EVALUATIE	19
6. COMMUNICATIE	21
7. ACTIVITEITENOVERZICHT	23
FINANCIEN 2024	24
BIJLAGE LOKALE PROJECTPARTNERS	25

Plein C levert een bijdrage aan een provincie waar inwoners sociaal verbonden, gezond, gelukkig en zelfredzaam zijn doordat zij toegang hebben tot een sterke cultuursector in onderwijs en vrije tijd. We maken kunst en cultuur toegankelijker, zodat iedere Noord-Hollander de positieve effecten ervan in de nabijheid kan ervaren en beleven. Want cultuurdeelname heeft een bewezen positieve impact op ieder mens, met een sociale en veerkrachtige samenleving als gevolg.

Wij zetten onze kennis en expertise in om cultuur een stevige plek te geven in onze provincie. Dat doen wij door gemeenten, onderwijsinstellingen, culturele organisaties, amateurkunst en nieuwe talent toegang te bieden tot netwerk, expertise en financiering en draagvlak te creëren met als doel een gezonde, toegankelijke culturele sector waar iedereen kan meedoen en niemand achterblijft.

Dat doen wij met onafhankelijk advies, ondersteuning, netwerk vorming en versterking, innovatie, monitoring en in constante dialoog. En uiteraard met veel bevoegdheid en voor het brede kunst- en cultuurveld.

VOORWOORD

GOED CULTUURONDERWIJS VOOR ALLE KINDEREN

Plein C werkt aan een samenleving waarin alle kinderen en jongeren toegang hebben tot cultuureducatie, zowel binnen als buiten het klaslokaal. Dat doen we onder meer in opdracht van de Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en de provincie Noord-Holland (PNH) als provinciaal penvoerder van het programma **Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024**. We zorgen binnen dit programma voor monitoring, ondersteuning, samenwerking, kennisdeling en deskundigheidsbevordering.

Dankzij de CmK-regeling kunnen we in 26 gemeentes van Noord-Holland samen met de lokale uitvoeringspartners bijdragen aan het brengen en borgen van cultuureducatiebeleid. Door schoolteams en cultuurprofessionals te trainen en onderling te verbinden. Maar ook door gemeenten en schoolbesturen te informeren over het belang van cultuureducatie, zodat zij blijvend investeren in een goed leefomgeving. Als provinciale penvoerder van deze regeling voert Plein C de coördinatie over het CmK-programma. Daarnaast voegen we een provinciale, tweedelijns inzet toe, die alle lokale projecten ten goede komt. Tot slot dragen wij zorg voor de monitoring, evaluatie en verantwoording.

2024 was het laatste jaar van de CmK3-periode. We zijn blij dat OCW heeft besloten tot een vervolg van CmK en dat de provincie doorgaat met het ondersteunen van cultuureducatie in Noord-Holland. Zo kunnen we in elk geval de komende vier jaar doorbouwen aan een provincie waarin iedereen toegang heeft tot (alle voordelen van) kwalitatieve cultuureducatie.

Er is het afgelopen jaar dan ook niet alleen aan het afronden van CmK3 gewerkt, maar ook aan de aanvraag voor het provinciaal penvoerderschap in CmK4. We hebben goed gekeken naar de eerder behaalde doelen en naar de zaken die ons nog te doen staan voor het verder verstevigen van cultuureducatie in het onderwijs. Dat vergde flink wat overleg met zowel de lokale projectpartners als het FCP. Gelukkig vonden we elkaar in één gemeenschappelijk doel: zoveel mogelijk leerlingen actief in aanraking brengen met kunst en cultuur. Uiteindelijk hebben we een Noord-Hollandse aanvraag kunnen indienen die door zowel het FCP, de Provincie Noord-Holland en de participerende gemeenten als positief beoordeeld werd.

We zijn er trots op dat we onze provinciale rol steeds beter kunnen oppakken op het gebied van kennisdeling, netwerkondersteuning, deskundigheidsbevordering en innovatie. Met onze bijeenkomsten, onderzoeken, pilots en door in gesprek te gaan met onze samenwerkingspartners hebben we goed zicht op de behoeftes in het veld en de rol die wij daarin kunnen vervullen. Samenwerking en sterke netwerken staan centraal, zowel binnen het culturele veld als daarbuiten. Want samen brengen we de culturele sector in Noord-Holland écht verder. We verbinden lokaal en provinciaal en sluiten aan bij landelijke initiatieven. Zo bouwen we **samen aan een creatieve generatie**.

Astrid Honing
Directeur Plein C

Het volledige vierjarige CmK-projectplan 2021-2024 -het kader van deze verantwoording staat op: <http://pleinc.nl/CmK>

INLEIDING

CULTUUREDUCATIE MET KWALITEIT

Plein C voert diverse beleidsmaatregelen en projecten uit, waarbij de grootste en meest omvattende op het terrein van cultuureducatie plaatsvindt: de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Het centrale doel van de subsidieregeling is het **duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector op school en in de directe omgeving**. Zo wordt de kwaliteit en impact van cultuureducatie voor alle leerlingen vergroot. Dit doen wij door scholen te helpen bij het ontwikkelen van een visie op cultuurbeleid, samen te werken met culturele partners, deskundigheid te vergroten en door een verbinding te maken tussen het binnenschools en buitenschools programma. Op pleinc.nl/CmK is het volledige vierjarige CmK-projectplan 2021-2024 te lezen.

Rolverdeling

Als opdrachtgevers fungeren de financierende overheden: FCP namens OCW, provincie Noord-Holland en de deelnemende gemeenten. De uitvoering is in handen van door de aangewezen opdrachtnemers: de lokale projectpartners van hun gemeente en Plein C vanuit de Provincie Noord-Holland.

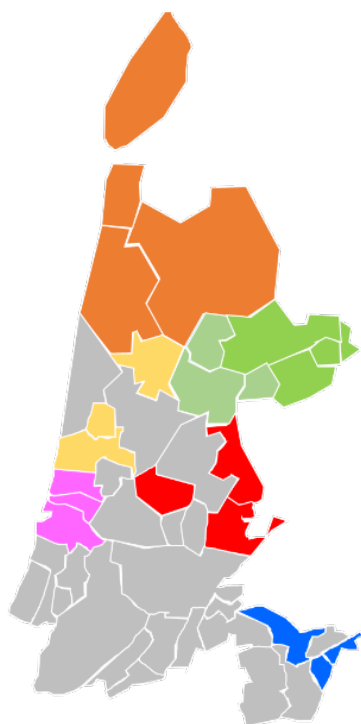
Als provinciaal penvoerder van CmK Noord-Holland heeft Plein C een overkoepelende en coördinerende rol. Daarbinnen werken we samen met 26 gemeentes, vijftien culturele instellingen in de rol van lokale projectpartner: centra voor de kunsten, soms erfgoedinstellingen of muziekscholen. Ze onderhouden nauw contact met de lokale scholen en cultuurpartners, werken zelf met kunstvakdocenten en onderhouden de relatie met de gemeente(n).

Elke projectpartner werkt vanuit een lokaal projectplan, met een eigen begroting en eigen doelstellingen. De lokale projectpartners hebben nauw contact met een vaste adviseur van Plein C. Er wordt gestreefd naar zelfstandigheid vanuit het betrokken centrum voor de kunsten/culturele instelling, waarbij zij zo goed mogelijk worden ondersteund met advies, activiteiten, bijeenkomsten, deskundigheidsbevordering en contact met andere projectpartners. Alle lokale plannen maken integraal onderdeel uit van Plein C's provinciale plan.

Beeldmateriaal uit de lokale verantwoording van West-Friesland en Heemskerk

Daarnaast werkt Plein C samen hogescholen, met provinciale en landelijke partners en met zelfstandig penvoerders van de grotere gemeenten op het gebied van kennisdeling, netwerken en het ontwikkelen en aanbieden van trainingen. Het samenspel tussen alle betrokkenen is essentieel voor goed cultuuronderwijs voor alle leerlingen in Noord-Holland.

In onze rol van provinciaal penvoerder hebben we zes clusters samengesteld van lokale CmK uitvoeringpartners:

- Kop van Noord-Holland**
Texel, Den Helder, Hollands Kroon, Schagen
- West-Friesland**
Hoorn, Opmeer, Koggenland en Stede Broec, Medemblik, Enkhuizen en Drechterland
- Omgeving Alkmaar**
Dijk en Waard, Heiloo, Castricum
- IJmond & Zuid-Kennemerland**
Heemskerk, Beverwijk, Velsen
- Waterland**
Edam-Volendam, Waterland, Wormerland
- Gooi**
Gooise Meren, Laren, Blaricum

Zes (nog) niet deelnemende gemeenten ('witte vlekken')

Huizen, Diemen, Bloemendaal Uitgeest, Wijdemeeren, Landsmeer

Grote gemeenten in NH die zelfstandig penvoerder zijn:

Haarlem, Hilversum, Amsterdam, Alkmaar, Zaanstad, Haarlemmermeer.

Ten behoeve van optimale aansluiting van de dienstverlening van Plein C bij de behoefte uit het werkveld staan we in nauw contact met alle spelers in de sector. In 2024 hebben we gesprekken gevoerd met schoolbesturen, beleidsambtenaren en wethouders om onder meer het belang van cultuureducatie toe te lichten en te horen waar zij in de praktijk tegenaan lopen. Zo ook met collega organisaties als CJP, VSBFonds, Jeugdfonds Sport en Cultuur, FCP, LKCA, Kunsten '92.

Kennisdelen op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau

We hebben CmK-bereikcijfers met beleidsmakers in de kleinere en grote gemeentes gedeeld maar vooral ook onderzoeker Mark Mieras en professor Edwin van Meerkerk een podium geboden om het belang van cultuureducatie voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren te benadrukken. Ook op provinciaal niveau hebben we het belang van cultuureducatie besproken, onder meer met statenleden. Voor landelijke belangenbehartiging zijn we met onze 11 collega-instellingen verenigd in de Raad van 12. De twaalf instellingen van Raad kennen de haarvaten van Nederland, werken provinciaal samen en kunnen gezamenlijk inzichten vertalen naar landelijk beleid en vice versa. Als Raad van 12 zij we dan ook aangehaakt bij de gesprekken met landelijke partners als OCW, VNG, LKCA, FCP en IPO.

DOELSTELLINGEN CMK3

Primaire doelen binnen programma Cultuureducatie met Kwaliteit NH zijn:

- Het duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie mede door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector.
- Het vergroten van kansengelijkheid voor leerlingen
- Het vergroten van de professionalisering van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders.

Daarnaast streven wij de subdoelen na:

- Aansluitend op de curriculumvernieuwing wordt een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie ondersteund van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs.
- Het ontwikkelen van integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken
- Het verbinden van binnen- en buitenschools om daarmee de culturele omgeving dichterbij de leerling te brengen.

In CmK3 aan de hand van zes onderwerpen aan deze doelstellingen.

VISIE EN BELEID	<i>Aandacht voor visievorming, maar ook voor vertaling naar praktijk en implementatie in het curriculum.</i> Beoogd resultaat CmK3: 200 bestaande en 60 nieuwe scholen werken met Evi. Meer scholen (dan in CmK2) hebben een vastgelegde visie en implementeren deze. Er is meer bestuurlijk draagvlak.
DESKUNDIGHEID	<i>Deskundigheidsbevordering onderwijs en cultuurpartners</i> Beoogd resultaat CmK3: met bestaande en nieuwe trainingen- ook voor nieuwe doelgroepen- hebben alle bestaande CmK scholen hebben een ICC'er, een toegenomen aantal leerkrachten is handelingsbekwaam en een toegenomen aantal cultuurpartners is voorbereid om po, go en vo.
PROGRAMMA	<i>Met trainingen en pilots wordt ingegaan op de behoefte van scholen aan samenhang in het programma, leerlijnen en nieuwe onderwijsontwikkelingen.</i> Beoogd resultaat CmK3: scholen en cultuurpartners zijn voorbereid op onderwijsontwikkelingen en diversiteit. Meer scholen hebben een samenhangend programma.
SAMENWERKING	<i>Meer ontmoetingen om te komen tot samenwerking, uitvoer pilot Duurzame Samenwerking, lesstof- vervangend, vernieuwend.</i> Beoogd resultaat CmK3: meer duurzame samenwerkingen onderwijs en cultuur. Betere dialoog en afstemming.
KENNISDELING	<i>Het initiëren van kennisbank, kennisnetwerken op thema en doelgroepen.</i> Beoogd resultaat CmK3: opgedane kennis en ervaring wordt structureel ontsloten en benut.
KANSEN-GEELIJKHEID	<i>Meer kwetsbare kinderen bereiken via doelgroepaanpak op bestaande en nieuwe scholen, uitvoer pilot Kansengelijkheid.</i> Beoogd resultaat CmK3: versterken cultuureducatie op nieuwe scholen met focus op scholen met een hoge wegingsfactor en gespecialiseerd onderwijs. Daarnaast scholen in niet- CmK gemeenten en het vmbo.

Deze doelstellingen zijn bij aanvang van CmK 3 in 2021 opgesteld en in de afgelopen vier jaar soms wat aangepast aan de tijd en door het voortschrijdend inzicht, vooral wat betreft Evi. Maar voor alle (andere) beoogde doelstellingen geldt dat ze binnen CmK3 behaald zijn.

De zes punten zijn niet los van elkaar te zien, het één is immers onlosmakelijk verbonden met het ander: tijdens de deskundigheidsbevordering gaat het ook over kansengelijkheid of over vakoverstijgend werken. En netwerkbijeenkomsten om samenwerking te stimuleren koppelen we graag aan kennisdelingsbijeenkomsten. Soms houden we doelgroepen expres apart (po en vo hebben andere behoeften) soms zetten we ze met opzet bij elkaar om uitwisseling vanuit diverse invalshoeken en expertises te bevorderen.

Met lokaal maatwerk en bovenlokale programma's zet Plein C in het CmK3 programma via **twee sporen** in op verdere borging en continuïteit van cultuureducatie én op extra ondersteuning van scholen met leerlingen voor wie cultuur minder binnen handbereik is.

Spoor 1: Borgen en versterken van goed cultuuronderwijs

Vanuit ontwikkellijnen wordt hetgeen op scholen is bereikt met CmK voortgezet, zoals het hebben van een visie en beleid voor cultuureducatie, een deskundig team met minimaal een ICC'er, een schoolprogramma waarin cultuur voor de leerlingen een herkenbare en structurele plek heeft, goede samenwerking in dialoog met de culturele omgeving en uiteraard randvoorwaarden als voldoende tijd, bestuurlijk draagvlak en budget.

Spoor 2: Bereik vergroten en gelijke kansen voor alle kinderen

Met CmK worden veel basisscholen en leerlingen bereikt, maar nog niet allemaal. CmK3 biedt ondersteuning aan alle scholen, maar in het bijzonder aan scholen met leerlingen voor wie cultuur om welke reden dan ook minder binnen handbereik is. Per lokaal project zijn prioriteiten gesteld voor nieuw te bereiken scholen.

Cultuureducatie is een essentieel en onmisbaar onderdeel van het onderwijs. Goed cultuuronderwijs zet aan tot nadenken over jezelf, de ander en de wereld. Het prikkelt de nieuwsgierigheid en stimuleert de verbeelding. Goed cultuuronderwijs biedt een veilige setting om te experimenteren en uitdrukking te geven aan jezelf. Het laat leerlingen cultuur ervaren als maker, deelnemer en publiek en geeft hen de mogelijkheid om zich de basis van vakvaardigheden eigen te maken. Goed cultuuronderwijs zoekt de verbinding met actualiteit, om recht te doen aan de samenhang en complexiteit in onze samenleving. Goed cultuuronderwijs wordt gegeven door deskundigen (expert, vakdocent) en maakt een vast onderdeel uit van de doorlopende leerlijnen in het onderwijs.

CMK 2024

We namen ons een aantal doelen voor bij aanvang van CmK3. In deze verantwoording over 2024 maken we de balans op. Puur gekeken naar het schoolbereik kunnen we het volgende zeggen:

Het primair onderwijs - inclusief het speciaal basisonderwijs - was een verplichte doelgroep in CmK3. Hiervan zijn 447 scholen in ons verzorgingsgebied, namelijk 387 in de deelnemende gemeentes en 60 in de zogenoemde witte vlekken. Ons doel voor CmK3 was 327 scholen (73%) te bereiken dan wel te laten continueren. Dit doel hebben wij ruimschoots behaald door 423 scholen te bereiken (96%).

Het voortgezet onderwijs - inclusief het speciaal voortgezet onderwijs en vmbo - was een facultatieve doelgroep. Hiervan zijn 79 scholen in ons verzorgingsgebied. Binnen deze doelgroep hebben wij in heel CmK3 48 scholen bereikt (61%). Daarnaast bereikten we 5 mbo scholen en 750 culturele instellingen.

1. PRIMAIR ONDERWIJS

Alle basisscholen in Noord-Holland kunnen deelnemen aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Ons doel is dat op alle scholen een heldere visie op de rol van cultuureducatie binnen de school is en dat deze niet alleen in een beleidsplan staat, maar ook actief uitgevoerd wordt in samenwerking met de culturele omgeving.

We zetten ons in voor het creëren van een breed, regionaal draagvlak, waarbij we het belang van een doorgaande leerlijn en een evenwichtig programma waarin alle kunst disciplines in acht jaar tijd aan bod komen blijvend benaderen. In onze overkoepelende rol zetten benaderen we ook het belang van het actieve gebruik van gespreks- en monitor instrument Evi, het doorlopend opleiden van ICC'ers én het vasthouden en verder ontwikkelen van de kennis van eerder opgeleide ICC'ers met korte workshops, regionale ontmoetingen en een volledige post-hbo.

Net als voor de overige onderwijslagen, willen we ook binnen het po inzetten op het creëren van een provinciaal netwerk waarbij we leerkrachten, directies, besturen en de CmK partners verbinden.

1.1 Visie, draagvlak en beleid

Voor goed cultuuronderwijs is visie en beleid op de school nodig, een handelingsbekwaam schoolteam met een interne cultuur coördinator (ICC'er), een schoolprogramma met cultuureducatie als herkenbaar en structureel onderdeel voor leerlingen, goede samenwerking met adequate cultuurpartners en randvoorwaarden als tijd, bestuurlijk draagvlak en budget.

Lokale projectpartners vinden het opstellen van een visie met de scholen vaak complex. Blijvend stimuleren en instappen op een niveau dat haalbaar is voor de school blijkt de beste weg. Naarmate een school langer participeert en de impact van cultuureducatie ervaart, wordt er positiever tegen cultuureducatie aangekeken.

Het aantal ICC'ers blijft toenemen: in 2024 heeft Plein C 49 ICC'ers opgeleid. Ook wordt Evi steeds vaker ingezet als gespreksinstrument. Een opgestelde visie langdurig uitdragen en onderhouden Het actief (blijven) werken met een cultuurbeleidsplan is voor de scholen beduidend lastiger. Personeelsverloop en wisselingen van directies en ICC'ers spelen daarbij een rol. Evenals de hoge werkdruk en de praktische inslag van leerkrachten. Door deze toegenomen werkdruk is er minder ingezet op co-teaching en meer op het inhuren van vakdocenten, maar ook daar is nog steeds een groot tekort aan. Daarnaast ervaren scholen dat

de met de inhuur van externe kunstvakdocent het cultuuronderwijs vaak moeilijk echt onderdeel van het complete schoolproces wordt.

“Verrassend leuke locaties, inspirerende docent, fijne medecursisten. Zoveel nieuwe input en ideeën gekregen!”

Deelnemer ICC-training najaar 2024

Plein C zet met de trainingen *Voor de klas in het po* en *Voor de klas in het go* in op het vergroten van het aantal docenten, maar kan dit landelijke probleem uiteraard niet helemaal wegnemen.

In alle regio's is stevig ingezet op visievorming als fundament voor duurzaam cultuuronderwijs. Scholen werkten met instrumenten als EVI, het Cultuurplancanvas of reflectiegesprekken om hun visie scherper te krijgen en te verbinden aan de dagelijkse praktijk. Projectpartners en cultuurpartners faciliteerden maatwerktrajecten, vaak in overleg met ICC'ers en directies. Toch blijft het borgen van die visie kwetsbaar bij personeelwisselingen of beperkte tijd. CmK4 richt zich daarom nadrukkelijk op het verstevigen van eigenaarschap en schoolbrede betrokkenheid.

We zien ook dat steeds vaker voorschoolse voorzieningen en kindcentra betrokken worden, waardoor de culturele ontwikkeling van leerlingen van 0 tot 12 jaar steeds consistent en inclusiever wordt benaderd.

Beeldmateriaal uit de lokale verantwoording van West-Friesland

1.2 EVI

Om bestaande én nieuwe scholen te ondersteunen bij de kwaliteitsontwikkeling zijn we in 2021 gestart met het landelijke (monitor)instrument EVI. EVI heeft als doel om scholen met het versterken en borgen van cultuuronderwijs te helpen: de school bouwt met EVI een eigen dossier op en maakt de ontwikkeling binnen de school zichtbaar. CmK3 kenmerkte zich door (technische) opstartproblemen en gebruikersongemakken. Dit maakte het voor lokale projectpartners niet altijd even ideaal om met scholen EVI in te vullen. Dit gold overigens niet voor alle regio's, noemenswaardig zijn Castricum en Heiloo waar nagenoeg alle CmK scholen minstens één keer EVI hebben ingevuld.

Vanuit onze rol in de landelijke ontwikkelgroep heeft Plein C in CmK3 gewerkt aan EVI 3.0. Waardevolle feedback van projectpartners, scholen, onderzoekers én FCP zijn meegenomen waardoor het programma inmiddels gebruikersvriendelijker en efficiënter werkt zonder in te

leveren op de kwaliteiten van de inzichten. EVI 3.0 is compacter en eenvoudiger in gebruik geworden. Door bijvoorbeeld meer gesloten vragen toe te passen, worden de data betrouwbaarder en beter vergelijkbaar. Daarnaast wordt het exporteren van gegevens verbeterd, zodat projectpartners en penvoerders de resultaten makkelijker kunnen analyseren en benutten. Ook scholen profiteren: zij krijgen sneller inzicht in de ontwikkeling van hun cultuuronderwijs en kunnen gerichter vervolgstappen zetten. Dit kon ook ingericht worden door te kiezen voor een nieuwe webbouwer. Dit marktonderzoek is mede door Plein C uitgevoerd.

Met deze verbeteringen blijft EVI een waardevol instrument voor monitoring en dialoog, maar wordt het beter afgestemd op de praktijk. Hierdoor hebben we de stap gezet om voor CmK4 EVI verplicht te stellen. Tijdens het schrijven van dit verslag is de oplevering van EVI 3.0 gerealiseerd en zijn de eerste reacties zeer positief.

In CmK3 is EVI door 142 unieke scholen ingevuld, waarvan 71 in 2024.

***“Juf, je moet goed opletten wat Kate doet,
jij kan er ook van leren”***

Leerling groep 5 uit Hollands Kroon

1.3 Kansengelijkheid

In het hele land wordt *Dossier ICC* als cursusboek bij de ICC opleidingen gebruikt. Het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) is samensteller en uitgever van dit lesboek. Plein C schreef op verzoek van het LKCA mee aan het hoofdstuk over kansengelijkheid, waarin we praktische tips delen om kansengelijkheid te stimuleren met cultuuronderwijs. De pilot die in schooljaar 2022-2023 plaatsvond leverde hiervoor mooie inzichten op.

Vanuit Plein C hebben we een cursusonderdeel *kansengelijkheid, diversiteit en inclusie* toegevoegd aan onze ICC training. Dat houdt in dat alle deelnemende scholen een cultuurbeleidsplan maken waarbij zij ook nadrukkelijk aandacht besteden aan hoe zij met cultuureducatie actief kunnen bijdragen aan het vergroten van de kansen voor hun leerlingen.

Daarnaast hebben we 20 toekomstige leerkrachten, studenten uit het derde jaar van de Pabo in Haarlem, een masterclass gegeven over kansen(on)gelijkheid, diversiteit, inclusie en cultuuronderwijs.

Voor alle CmK-gemeenten brachten we de scholen met een hoge weging in kaart, waarna we de lokale projectpartners begeleidden bij het opstellen van een plan van aanpak op het gebied van kansengelijkheid.

Op basis van de aanpak in vijftien Noord-Hollandse regio's blijkt kansengelijkheid in cultuureducatie een breed gedragen speerpunt. Gemeenten en cultuurpartners werken actief aan het betrekken van leerlingen uit potentiewijken, nieuwkomers, het speciaal onderwijs en scholen met een hoge schoolweging. Via naschoolse trajecten, maatwerkprogramma's, co-teaching en projecten als *KunstVrienden* of *Cultuurweken Plus!* wordt cultuureducatie toegankelijker gemaakt voor álle kinderen. De samenwerking met sociale domeinen groeit, waardoor ook buiten schooltijd ruimte ontstaat voor culturele ontwikkeling en participatie.

“De podcast was een mooie manier om ouders de school in te krijgen. Zij werden geïnterviewd over hun achtergrond door de kinderen”

IKC De Poolster in Dijk & Waard over ouderbetrokkenheid bij CmK-lessen multimedia.

1.4 Curriculumontwikkeling

Voor ruim de helft (57%) van de scholen is een doorlopende leerlijn van groep één tot en met acht een aandachtspunt, vakintegratie is voor bijna de helft (45% van de scholen) een aandachtspunt. Onze lokale projectpartners helpen de scholen hierbij via het activiteiten aanbod. Soms zijn de drempels die scholen ervaren van heel praktische aard: alhoewel 83% van de scholen aangeeft het programma en de curriculumontwikkeling verder te willen ontwikkelen, geeft bijna de helft van de scholen aan dat er simpelweg geen financiële middelen zijn voor het vervoer van de leerlingen naar culturele activiteiten. Met name scholen in de potentiewijken hebben hier last van. We zijn in gesprek met partners als *Meer Muziek in de Klas* om via hen middelen voor het busvervoer te kunnen aanbieden.

Vanuit de vakgroep Erfgoededucatie neemt Plein C deel aan de achterbanraadpleging van de advieskringleden bij de ontwikkeling van de **kerndoelen Kunst en Cultuur** en **Mens en Maatschappij**. In 2025 worden de conceptkerndoelen vastgesteld en doorgevoerd in het onderwijs. Dit biedt (nieuwe) kansen voor vakintegratie. We hebben de CmK-scholen gevraagd om zich bij het SLO aan te melden als testschool voor de conceptkerndoelen en informeren onze projectpartners regelmatig over de ontwikkelingen op dit vlak.

1.5 Deskundigheidsbevordering

Naast de eerder genoemde trainingen zoals *Voor de klas in het po* en de ICC-trainingen vond op 19 januari de diplomering plaats van 10 studenten van de **post-hbo opleiding De Cultuurbegeleider**. In de opleiding staat, naast inhoudelijke kennis van cultuuronderwijs, verandermanagement centraal. De Cultuurbegeleiders gaan op hun school de grotere lijnen van het cultuuronderwijs uitzetten en brengt daarmee het cultuuronderwijs op hun school op een hoger plan. Plein C heeft deze opleiding verzorgd in samenwerking met de Marnix Academy, Mocca Amsterdam en Kunst Centraal (provincie Utrecht). De opleiding werd gegeven in 9 hele dagen verdeeld over een aantal maanden. Eind 2025 start vermoedelijk een nieuwe lichting.

Beeldmateriaal van de afsluitende middag ICC-training in het voorjaar van 2024

1.6 Programma ontwikkeling

Binnen Cmk3 heeft Plein C aanbod ontwikkeld of toegankelijk gemaakt voor het primair onderwijs en online geplaatst. Het is niet altijd inzichtelijk hoe en hoe vaak deze websites gebruikt worden en of de applicaties nog aan de wensen en behoeften vanuit het veld voldoet. Sommige sites raken verouderd. In voorjaar 2023 is besloten om per 1 juli 2024 (einde schooljaar) te stoppen met **Cultuur in de Klas, Erfgoedtools, Erfgoedleerlijn Noord-Holland** en **Atlantikwallindeklas**. Deze sites zijn niet alleen verouderd maar het is ook kostbaar om ze aan te passen aan de huidige online leeromgeving. We hebben alle betrokken partners tijdig geïnformeerd. Voor de inhoud van Erfgoedwijzer is een goed alternatief: Erfgoedwijzer met de klas: een landelijk programma om met groep 1-8 en VO 1-2 met erfgoed aan de slag te gaan. Plein C nam deel aan de ontwikkelgroep en stuurgroep van dit programma en we verwijzen via onze website door naar deze leerlijn, maar dragen geen verantwoordelijkheid voor het onderhoudt en bijbehorende kosten.

We zijn door de ontwikkelaar rond de **Hollandse Waterlinie** benaderd voor samenwerking. In voorjaar 2024 is op verschillende scholen een pilot uitgevoerd en we zijn in gesprek over het ontsluiten van het lesprogramma voor alle scholen in Noord-Holland. Dit valt niet binnen de Cmk-opdracht van Plein C, dus daar zal additionele financiering voor gezocht moeten worden. De Provincie Noord-Holland heeft Plein C voor de komende 3 jaar wel een separate opdracht gegeven om de communicatie rondom de Hollandse Waterlinies te verzorgen.

“Als je muziek maakt heb je afleiding en ben je niet bezig met de dingen waar je niet over wilt denken”

Leerling tegen leerorkest in Heemskerk tijdens een interview met TV NoordHolland.

1.7 Primair onderwijs scholen in de niet-deelnemende gemeenten

Er zijn zes Noord-Hollandse gemeenten die bij aanvang van Cmk3 niet meededen, te weten Uitgeest, Landsmeer, Bloemendaal, Diemen, Wijdmeren en Huizen. Plein C zet in het kader van kansengelijkheid actief in op een basis voor cultuureducatie voor alle leerlingen in Noord-Holland. Ook daar waar de gemeentes tot nu toe niet deelnemen.

- **Bloemendaal:** Vijf scholen nemen deel aan het provinciale Cmk-plan. Vier van deze scholen hebben in deze Cmk-periode een of meerdere ICC'ers opgeleid. Daarnaast zijn drie scholen gestart met een programma op deskundigheidsbevordering gericht op creativiteitsontwikkeling, procesgericht werken en vakintegratie. In 2024 sluit een zesde school aan. 2024 hebben de laatste activiteiten binnen dit kader plaatsgevonden. Het betrekken van deze gemeente in Cmk3 heeft ertoe geleid dat Bloemendaal in Cmk4 aansluit bij onze collega-penvoerder Hart in Haarlem.
- **Uitgeest:** In Uitgeest zijn inmiddels drie van de vier scholen aangehaakt op Cmk. In overleg met de projectpartners hebben er verschillende teamtrainingen plaatsgevonden. De scholen worden meegenomen in lokale netwerken en zijn uitgenodigd voor de lokale cultuurconferentie.
- **Diemen:** met de wethouder, schoolbesturen en schooldirecteuren in Diemen is - mede naar aanleiding van onze *Coffee, Croissants en Cmk tour* – intensief contact geweest met als doel de gemeente deel te laten nemen aan Cmk4. Helaas is het aan het einde van het traject toch niet gelukt omdat de lokale schooldirecteuren niet deel wilden nemen. In overleg met de wethouder en beleidsambtenaar cultuur is

- afgesproken om in elk geval in contact te blijven over het laten deelnemen van leerkrachten aan onze ICC-trainingen in Cmk4.
- **Landsmeer, Huizen en Wijdemeren:** hier is het ons niet gelukt om de scholen en gemeentes deel te laten nemen aan Cmk4, beleidsambtenaren bezochten wel onze bijeenkomsten.

2. GESPECIALISEERD ONDERWIJS

Binnen het gespecialiseerd onderwijs (go) wordt steeds meer gekeken naar wat elk individueel kind nodig heeft om zichzelf optimaal te ontwikkelen in plaats van dat een kind zich moet aanpassen aan het beschikbare type onderwijs. Waar ligt de kracht van het kind en waar liggen zijn beperkingen? Hoe zorgen we ervoor dat het kind zo zelfstandig mogelijk kan functioneren in de maatschappij?

Dit is nodig omdat nog altijd veel leerlingen geen plek vinden in het huidige so, sbo of vso. Het gaat dan om leerlingen met verschillende fysieke of verstandelijke beperkingen, langdurig zieke kinderen of kinderen met een psychiatrische stoornis. Dat betekent dat deze leerlingen ook niet in aanraking komen met cultuuronderwijs, niet onder schooltijd, en vaak ook niet na schooltijd. Momenteel is er veel aandacht voor de vraag hoe je álle kinderen met speciale behoeften in aanraking brengt met goed cultuuronderwijs, op school, thuis en in hun eigen culturele omgeving.

“Fijn dat we aan het handje werden meegenomen en tot een cultuurplan komen. Nu met het team verder aan de slag!”

Deelnemer ICC-training najaar 2024 open inschrijving

2.1 Visie, draagvlak, beleid en deskundigheidsbevordering

(Priori)tijd en gebrek aan (kennis over) financiële middelen blijken nog altijd belemmeringen voor de borging van cultuureducatie. Interne communicatie en goede afstemming tussen school en culturele aanbieders over doelgroepen in go, over pedagogische benadering en leerdoelen, is essentieel voor het slagen van een samenwerking en daarmee voor de kwaliteit van het cultuuronderwijs.

Uit de lokale verantwoordingen blijkt dat het gespecialiseerd onderwijs in vrijwel alle regio's nadrukkelijk aandacht krijgt. So- en vso-scholen doen steeds vaker structureel mee, met aanbod dat aansluit bij de onderwijsbehoeften van leerlingen. Via programma's als *KunstVrienden*, *Atelier Talenté* en naschoolse trajecten op impulsscholen wordt gewerkt aan inclusie, zelfvertrouwen en creatief vermogen. Leerkrachten en vakdocenten ontvangen scholing op maat, gericht op procesgericht werken en klassenmanagement.

2.2 Kennisdelen en netwerken

Binnen ons go-netwerk is in 2024 een pilot *'Duurzame samenwerking'* afgerond. In deze pilot vonden acht projectpen plaats. De pilot heeft veel opgeleverd. Bijvoorbeeld het inzicht dat thematisch werken voor scholen heel aantrekkelijk is en kansen biedt om cultuureducatie breed in te zetten. De koppeling van een thema aan een cultuurles én het curriculum (vakoverstijgend) biedt ook mogelijkheden voor het vergroten van de impact van de leerervaring. Zeker in combinatie met een bezoek aan een culturele instelling.

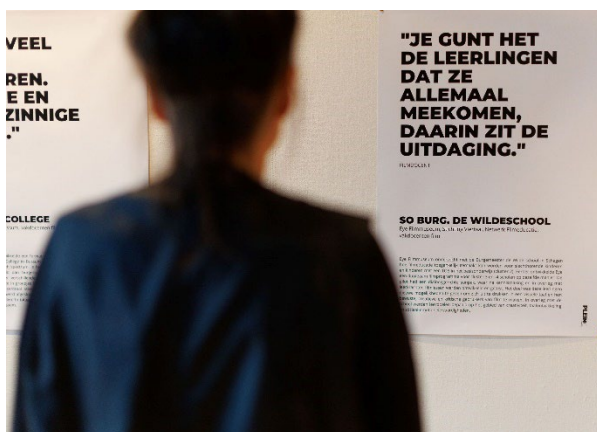
Dankzij het verbinden van deze pilot aan ons go-netwerk is de betrokkenheid van het netwerk groot en waren er korte lijnen om opgedane kennis te delen. Daarnaast zijn praktijkvoorbeelden voor cultuur- en onderwijsprofessionals altijd inspirerend en leerzaam. De lessen die de pilot ons opleverde worden gebundeld in een gids die medio 2025 uitgebracht wordt.

Naast de pilot zijn er ook trainingen geweest om de deskundigheid van de docenten en de culturele omgeving te vergroten. In 2024 vond een *intervisie* plaats voor GO, om input op te leveren voor de *verdiepingstraining* van september 2024. Van de enthousiaste reacties leerden we dat juist meer ervaren kunstvakdocenten behoefte hebben aan dergelijke intervisie.

Ook binnen het go werkt Plein C samen met diverse partners: naast onze eigen CmK-partners hebben we met Stichting *Meer Muziek in de Klas* 16 gratis instrument pakketten kunnen verspreiden onder go-scholen in Noord-Holland.

Op 7 november 2024 vond voor de 5e keer onze Netwerkbijeenkomst voor het go in Noord-Holland plaats, dit keer in Theater De Vest in Alkmaar onder de noemer *Plein C connects het gespecialiseerd onderwijs*. Professionals uit het onderwijs- en culturele veld ontmoeten elkaar om kennis te delen en inspiratie op te doen. Centraal stond dit jaar 'Samen werken aan goed cultuuronderwijs'. Hoe kunnen we door goede samenwerking de impact van cultuureducatie vergroten? En hoe kunnen cultuur- en onderwijsprofessionals bijdragen aan het vergroten van kansen van leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs? Keynotespreker en moderator Ismail Aghzanay hielp ons bij het zoeken naar de antwoorden.

We presenteerden ook de resultaten van eerder genoemde Pilot duurzame samenwerking, waarna alle deelnemers met elkaar in gesprek gingen naar aanleiding van vragen en opbrengsten. 's Middags vonden drie workshops plaats. "Ja, juf, maar ik maak een dino" van kunstvakdocent Saskia Pekelharing, Arts Sciences Unlocked van Sanne kersten en Arida Bandringa (Lectoraat kunsteducatie AHK) en de workshop Anders kijken van Stedelijk Museum Alkmaar. Een goed gewaardeerde bijeenkomst die we jaarlijks willen blijven organiseren.

Beeldmateriaal van de netwerkbijeenkomst GO door fotograaf Rutger Vos

Naast de jaarlijkse netwerkbijeenkomst kwamen we in april online bij elkaar tijdens de **CO Talk go**. In deze sessie benadrukten we het belang van cultuureducatie voor doelgroepen go en stimuleerden we lokale CmK partners om hierop in te zetten in de plannen voor CmK4. Daarnaast deelden onze projectpartners hun eigen visie op ontwikkelingen binnen go en aandachtspunten voor CmK4. Ook werden behoeften aan deskundigheidsbevordering geïnventariseerd. Baukje Hiemstra van Filmhub NH deelde haar succesvolle project uit de Pilot

go waarbij leerlingen met een autisme stoornis op vso Elan College aan de slag gingen met filmeducatie.

Uiteraard informeren we het netwerk regelmatig via nieuwsbrieven en het opnemen en delen van (landelijke) informatie op onze site.

Plein C neemt deel aan de Professionele Leergemeenschap (PLG) go van het LKCA en is aanwezig bij landelijke en regionale bijeenkomsten waar we kennis opdoen, ons netwerk vergroten en expertise delen op het gebied van cultuureducatie in het go.

“Oh, daar ben je weer! We gaan dus iets leuks doen”

Leerling tegen kunstvakdocent op Texel.

KunstVrienden op de Kompasschool (SBO) is een programma voor schoolverlaters; een individuele kunststage bij een inspirerende kunstvakdocent. Groepsleerkrachten zien leerlingen ontzettend groeien in zelfvertrouwen en uitvoering. Maar wat ze ook opvalt is dat leerlingen zo goed gedijen in het creatieve proces en kunnen reflecteren op hun keuzes, techniek en proces.

3. VOORTGEZET ONDERWIJS

Plein C ontwikkelt zich steeds verder tot spin in het web voor cultuureducatie in het voortgezet onderwijs (vo) in Noord-Holland. We werken dan ook veel collegiaal samen met zelfstandig penvoerders aan het vo-netwerk. Zowel op het gebied van draagvlak creëren als op het gebied van trainingen en netwerken. Ons uiteindelijke doel is dat alle jongeren in hun middelbare schoolcarrière in aanraking zijn gekomen met diverse culturele activiteiten die aansluiten op hun belevingswereld én die helpen hun culturele kapitaal te vergroten. In 2024 werkten we aan het ondersteunen en versterken van de contacten in het vo, door nieuwsbrieven te versturen, diverse trainingen aan te bieden en een jaarlijks netwerkevent te organiseren.

Uit de lokale verantwoordingen blijkt dat de samenwerking met het voortgezet onderwijs op steeds meer plekken op gang komt. Via pilots, kunstprojecten en culturele uitwisselingen met po en mbo ontstaan nieuwe netwerken. Erfgoed, filmeducatie en burgerschap fungeren als inhoudelijke bruggen. Toch blijft structurele samenwerking complex: tijd, format en financiering vragen om maatwerk. In CmK4 willen regio's deze verbinding nadrukkelijk gaan versterken, met name via CKV, culturele profielen en gezamenlijke producties of leerlijnen tussen scholen en culturele instellingen.

3.1 Visie, draagvlak en beleid

Sinds 2023 richten we ons actief op het vo, zowel in samenwerking met onze lokale CmK partners als vanuit onze provinciale rol. We hebben de training Cultuur Coördinator Voortgezet Onderwijs (CCVO) voor het eerst in 2024 mogen geven aan Noord-Hollandse 12 studenten en allen zijn geslaagd. Zij hebben een beroepsproduct ontwikkeld dat de borging van cultuureducatie op hun middelbare school bevordert en kennis en vaardigheden opgedaan die draagvlak helpen vergroten. Bij de eindpresentatie waren kunstvakcollega's en directies aanwezig. De training is overigens tot stand gekomen in nauwe samenwerking met onze provinciale collega Kunst Centraal en zelfstandig penvoerder van Amsterdam, Mocca.

In het najaar van 2024 startte de tweede CCVO training met 12 cultuurcoördinatoren, waarvan 5 uit gebieden in Noord-Holland buiten Amsterdam komen. Ook deze CCVO-training organiseerden we met provinciale collega-organisatie Kunst Centraal en zelfstanding Cmk-penvoerder Mocca Amsterdam. In 2024 vonden de eerste drie bijeenkomsten plaats, We rekenen erop dat alle deelnemers in 2025 hun certificaat behalen.

EVI blijkt voor het vo (nog) geen ideaal monitoringsinstrument. In de CCVO training besteden we uiteraard aandacht aan het monitoren van de voortgang van (de implementatie van) het cultuurbeleid, maar we hebben besloten de monitoring via EVI vooralsnog niet als verplicht onderdeel op te nemen. De doorontwikkeling van EVI vo vindt in de eerste helft van 2025 plaats, daarna wordt EVI ook in het vo binnen Cmk4 in Noord-Holland verplicht.

3.2 Kennisdelen en netwerken

In 2023 lanceerde Plein C een nieuw jaarlijks **event** voor cultuuronderwijs voor vo-docenten, educatoren en projectpartners: *‘Plein C connects het voortgezet onderwijs’*. Op deze middag stond Authentieke Cultuureducatie centraal. In 2024 richtten wij ons vakoverstijgend werken, een thema gekozen door het netwerk zelf. Onderzoeker en docent Nathalie Roos (AHK) deelde haar praktijkonderzoek naar samenwerkingen tussen maatschappijleer en beeldend, Remon Klik gaf een workshop over film in de biologie-/geschiedenis-/aardrijkskundeles en in het panelgesprek gingen musea, kunstvakdocenten en vakleerkrachten in gesprek over vakintegratie. Door in Cmk4 de lokale projectpartners te ondersteunen in het leggen van contacten met vo-scholen hopen wij volgend jaar het bereik verder te vergroten.

Beeldmateriaal van de netwerkbijeenkomst vo door Rutger Vos

Uiteraard ontvangt ook ons v(mb)o netwerk een **nieuwsbrief**, waarin we activiteiten van Plein C toelichten en actuele ontwikkelingen uit het onderwijs- en cultuurveld delen.

Ook online kwamen we bijeen: ter voorbereiding op Cmk4 organiseerden we een speciale **CO Talk** voor de lokale Cmk-projectpartners waarin zij werden geïnformeerd en geënthousiasmeerd om vo mee te nemen in hun lokale Cmk-plan. Een gecertificeerde cultuurcoördinator vertelde over zijn bevindingen binnen de training en beschreef zijn werkpraktijk als kunstdocent op een praktijkonderwijsschool. Daarnaast werden er good practices gedeeld van projectpartners die binnen Cmk3 het vo al als doelgroep hebben.

In januari organiseerden we een bijeenkomst voor de Noord-Hollandse collega Cmk-penvoerders van de grote gemeenten en onze lokale Cmk-projectpartners om de visie, doelgroep en context van Cmk4 te bespreken. Er vonden aan regiotafels brainstormsessies plaats over regionale netwerkbijeenkomsten, kansen in vo en mbo en

deskundigheidsbevordering voor projectpartners. De uitkomsten hiervan zijn meegenomen in de Cmk4 aanvraag. Het middagprogramma stond in het teken van kansengelijkheid. Aan de hand van een zelfontworpen spel (i.s.m. Jetske van Oosten) gingen de projectpartners en zelfstandig penvoerders het gesprek aan over het belang van kansengelijkheid en de mogelijkheden om hier middels cultuureducatie interventies op te plegen. Het spel hielp het gesprek hierover op gang te brengen en leverde inzichten op over de inrichting van culturele leerecosystemen die aansluiten op de behoefte van het kind en de jongere.

Plein C neemt deel aan de Professionele Leergemeenschap (PLG) vo van het LKCA en is aanwezig bij landelijke en regionale bijeenkomsten waar we kennis opdoen, ons netwerk vergroten en expertise delen op het gebied van cultuureducatie in het vo. Zo ontwikkelen wij ons steeds verder tot hét zichtbare expertisecentrum op het gebied van kunst en cultuur in het vo van Noord-Holland.

3.3 Voortgezet gespecialiseerd onderwijs en praktijkonderwijs

Alle jongeren, ongeacht opleidingsvorm, verdienen passend cultureel aanbod. Het voortgezet gespecialiseerd onderwijs heeft daarbij behoefte aan maatwerk. We hebben regelmatig contact met diverse vso en praktijkonderwijsscholen en in nauw overleg met hen bekijken we hoe Cmk op hun scholen het beste ingevuld kan worden. Zo nemen praktijkonderwijsdocenten deel aan de CCVO-training, eventueel met een aangepast programma, en zien we bij het vso dat de ICC-training beter aansluit. Op zowel de jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor het go als voor het vo was er aandacht voor het vso.

Nog niet alle culturele instellingen hebben aanbod voor PRO en VSO. En dat maakt het moeilijk voor de scholen om culturele organisaties in de omgeving te bezoeken. In Cmk4 ontwikkelen we een training voor culturele partners om dit aanbod een impuls te geven.

“Ik vind het mooi dat de training zowel gericht is op je persoonlijke ontwikkeling als het maken van een mooi product, maar dat je daarnaast ook leert over de cultuuraanbieders in de regio en wat die voor jou als cultuurcoördinator kunnen betekenen!”

Deelnemer CCVO-training lichting 2023-2024

4. MBO EN HBO

Het middelbaar beroepsonderwijs zien we als kansrijk: jongeren op mbo's komen over het algemeen weinig in aanraking met cultuur en andersom zijn culturele instellingen lang niet altijd ingericht op het ontvangen of begeleiden van mbo'ers. Omdat we kwalitatief en toegankelijk cultuuronderwijs voor alle jeugd nastreven, werken we verder aan de ingezette lijn binnen het MBO, onder meer met het ontwikkeltrajecten samenwerking mbo's met cultuurpartners. We stimuleren MBO-instellingen en -opleidingen om aan de slag te gaan met cultuureducatie en koppelen hen aan culturele instellingen in hun regio en indien gewenst aan de lokale projectpartners. In 2024 werken wij in met het NOVA College, VONK Schagen, VONK Hoorn en het Horizon College samen. Deze zijn gekoppeld aan regionale culturele instellingen. Daarnaast hebben we vanuit het FCP een additionele subsidie ontvangen voor ons project 'Samen maken we de Switch', die ook binnen het mbo plaatsvindt.

4.1 Kennisdelen en netwerken

Op de provinciale bijeenkomst voor cultuureducatie ('Beweging ') 2024 is in de invulling van het programma rekening gehouden met de v(mb)o- en mbo-doelgroep die Plein C bedient. De deelsessie Socrates op Sneakers kwam voort uit de behoefte van het vo-netwerk om na de Netwerkbijeenkomst vo 2023 inhoudelijk dieper in te gaan op de theorie uit de deelsessie van Carmen Lampthey die Socrates op Sneakers aanhaalde. De aandacht in het samenstellen van het programma voor het v(mb)o en mbo leverde op dat er breder publiek aanwezig was die met deze onderwijsdoelgroepen werkt.

Beeldmateriaal van de Beweging door Rutger Vos

Plein C neemt deel aan de Professionele Leergemeenschap (PLG) mbo van het LKCA en is aanwezig bij landelijke en regionale bijeenkomsten waar we kennis opdoen, ons netwerk vergroten en expertise delen op het gebied van cultuureducatie in het middelbaarberoepsonderwijs. Hierin delen we o.a. de uitkomsten van ontwikkeltrajecten van de mbo's met cultuurpartners.

4.2 Deskundigheidsbevordering mbo en post-hbo

In september is een proeftuin van start gegaan waarbinnen 11 mbo-cultuurcoördinatoren participeren. Samen met onze grootstedelijk zelfstandig penvoerder MOCCA (Amsterdam) en het LKCA ontwikkelt Plein C deze proeftuin waarin toekomstige cultuurcoördinatoren van het ROCvA en het Media College worden opgeleid en een cultuurbeleidsplan schrijven. Overigens gaat vanaf september 2025 een proeftuin **CCMBO** van start waarbinnen 10 mbo-cultuurcoördinatoren participeren. Samen met MOCCA en het LKCA ontwikkelt Plein C deze

proeftuin waarin toekomstige cultuurcoördinatoren van het ROCvA worden opgeleid en een cultuurbeleidsplan schrijven.

Beeldmateriaal van de CCVO-training door Rutger Vos

4.3 Curriculumontwikkeling

We zijn trots op de bijzondere samenwerking die we hebben geïnitieerd tussen de mbo-opleiding Agrohandel (VONK Hoorn) en het Zuiderzeemuseum Enkhuizen. Vanuit co-creatie is er een mbo-programma ontwikkeld, dat resulteerde in een eerste pilot met een testgroep op 29 mei. Uitgangspunt van dit programma is dat de studenten reflecteren op wat zij willen bijdragen aan de wereld, naar aanleiding van de werken in het Zuiderzeemuseum. In het werken met het mbo staat eerst ervaren, dan reflecteren centraal.

Samen met de CmK-projectpartner Triade Den Helder heeft Plein C een visietraject begeleid voor de opleidingen Onderwijs Assistent, Pedagogisch medewerker en Maatschappelijke zorg. Er is een start gemaakt met het ontwikkelen van de leerlijn Cultuur. Deze opleidingen hebben ter kennismaking met CmK al een aantal culturele activiteiten ondernomen, zoals het maken en uitvoeren van een eigen poppenkastvoorstelling en het inrichten van een expositie in Triade. De ontwikkeling van deze leerlijn kan als blauwdruk dienen voor andere Onderwijs- en Welzijnsopleidingen op mbo-niveau.

5. MONITORING & EVALUATIE

5.1 Lokale stuurgroepen

Voor het creëren van draagvlak en het aansluiten of elkaars' behoeften en het project te evalueren en waar wenselijk bij te stellen, stimuleren we op regio niveau stuurgroep/ adviesgroep overleg waarbij de lokale projectpartners en directeur van de CmK-instelling in overleg gaan met de beleidsmedewerker en schoolbestuur of schooldirectie. Vanuit Plein C sluit de betreffende regio-adviseur aan bij deze overleggen en in sommige gevallen geven we een korte presentatie over een specifiek onderwerp. Het afgelopen jaar was het in 6 (van de 15) gemeenten lastiger te organiseren dan voorgaande jaren, vanwege wisselingen in de schoolteams, hoge werkdruk of verminderde behoefte aan de bijeenkomsten.

5.2 Onderzoek & ontwikkeling

Binnen CmK3 is een onderzoek gehouden (2022) door Bureau Claudia de Graauw, naar de stand van zaken cultuureducatie Noord-Holland. Dat leverde waardevolle informatie op, maar bracht ook een flinke kostenpost met zich mee. We hebben besloten dergelijke onderzoeken in eigen beheer te houden en zo te zorgen voor minder kosten en meer kennis in de eigen organisatie. In 2024 zijn we gestart met het gestructureerd meten van de impact van onze projecten. Deze aanpak stelt ons in staat om toekomstige projecten beter te sturen en onderbouwd te laten zien wat werkt. Zo versterken we onze missie: alle jeugd toegang geven tot goed cultuuronderwijs. In CmK4 zetten we impactmetingen vaker in en ondersteunen we onze CmK-projectpartners met het meten van hun eigen impact.

Met de ingebruikname van TRIBE CRM hebben we grote stappen gezet in onze communicatie. Door sterk verbeterd inzicht in onze doelgroepen, hun interesses en hoe ze zich tot ons verhouden zijn we in staat veel meer doelgroepgericht te werken. We kunnen communicatie beter afstemmen op specifieke behoeften en interesses, wat leidt tot relevantere en persoonlijker interacties. Ook meten we hoe betrokkenheid zich over tijd ontwikkelt, zodat we relaties beter kunnen onderhouden en versterken. Door deze datagedreven aanpak vergroten we ons bereik en bouwen we aan een strategische en impactvolle communicatie en verstevigen we onze positie in het werkveld.

In 2024 heeft de Raad van Twaalf, waarin Plein C participeert, een gezamenlijk projectplan opgesteld voor **Cultureel Nederland in Kaart**. Dit landelijke dashboard maakt data over cultuur in alle regio's inzichtelijk en kan zo gemeenten en instellingen ondersteunen bij beleidskeuzes. Een aantal provinciale partners heeft een dergelijke kaart ontwikkeld en als Raad van 12 willen we deze data graag voor heel Nederland verzamelen en onderling vergelijkbaar maken zodat we toewerken naar een uniforme en samenhangende werkwijze om culturele infrastructuur, cultuureducatie en beleidsontwikkelingen effectief in kaart te brengen. Vanwege gebrek aan middelen en mensen heeft Noord-Holland nog geen Culturele kaart, de ambitie is om in 2025 aan te sluiten. De beperkte (externe) financiering en de benodigde (interne) werkkraft vormen hier echter een stevige uitdaging.

5.3 Bestuurlijk draagvlak in de regio

In aanloop naar de beleidsperiode 2025-2028 organiseerden we in 5 van de 6 bestuurlijke regio's *Plein CCC-Tour (Coffee, Croissants & CmK)* met als doel bestuurlijk draagvlak voor cultuureducatie te vergroten en kennis te delen over de waarde van kwalitatieve cultuureducatie in het onderwijs. De tour startte op 18 januari in theater de Kampanje in Den Helder en deed vervolgens Heiloo, Heemskerk, de Middenbeemster en Hilversum aan. Tijdens de bijeenkomsten -waar lokale jeugd die voor de muzikale omlijsting zorgde- informeerde Plein C aanwezige cultuurprofessionals, beleidsmakers en besluitvormers over de landelijke regeling Cultuur met Kwaliteit 4 (CmK4), de voordelen van deelname en het belang van cultuureducatie

voor álle jeugd. Wetenschapsjournalist Mark Mieras en hoogleraar dr. Edwin van Meerkerk onderstreepten dit met inzichten over de impact van cultuureducatie op het brein en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Deze tour was de start van het involveren van de gemeentelijke politiek om de basis te verstevigen voor stevig gemeentelijk cultuurbeleid in Noord-Holland.

De tour was niet alleen heel leuk en leerzaam maar ook een groot succes: mede dankzij deze inspanning konden we gemeenten overtuigen om -ondanks de onrust rondom het opkomende gemeentelijke ravijnjaar- zich voor de komende vier jaar te committeren aan een hoger matchingsbedrag per inwoner voor de lokale CmK4 partner dan in de huidige periode. Tweede succes was dat alle reeds deelnemende gemeenten ook de komende vier jaar aangesloten blijven.

Beeldmateriaal van de CCC-tour

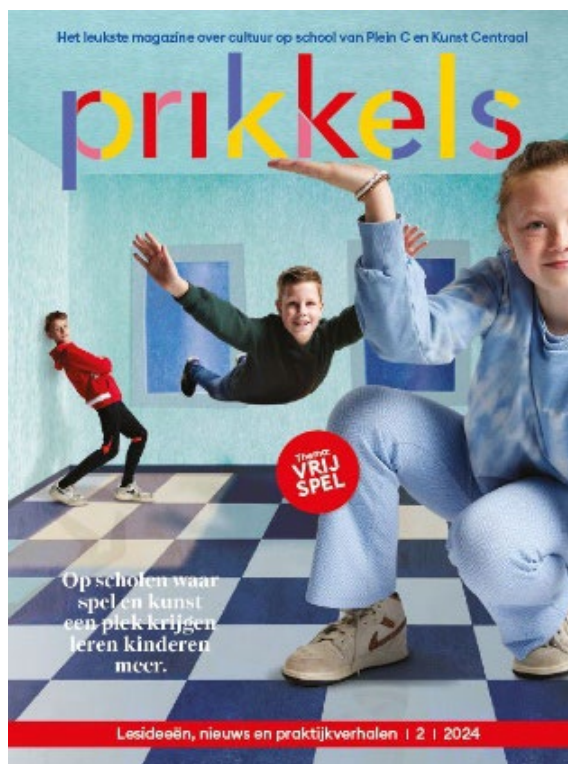
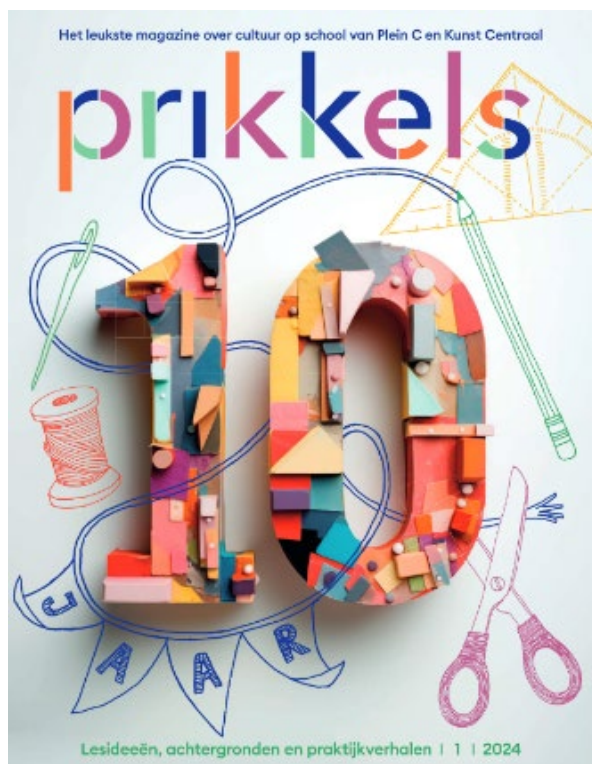
De lokale projectpartner is het eerste aanspreekpunt binnen hun eigen gemeente, maar om het contact met de lokale politiek op het gebied van provinciale ontwikkelingen binnen cultuurdeelname voort te zetten, informeren en involveren we de beleidsambtenaren en wethouders cultuur en onderwijs via mails en nodigen we hen uit voor onze netwerk- en kennisdelingsbijeenkomsten.

6. COMMUNICATIE

De communicatiestrategie van Plein C is gericht op het versterken van de impact en het bereik van het CmK-programma door zoveel mogelijk betrokkenen goed te informeren, te betrekken en te inspireren. Naast het – soms intensieve – persoonlijke contact, onderhouden we ook een uitgebreid online contact met onze doelgroepen. Om hen te informeren over wat er speelt op het gebied van cultuureducatie, om te inspireren en om ons programma onder de aandacht te brengen.

6.1 Magazines en gidsen

Samen met Kunst Centraal (Utrecht) maken we in CmK3 het magazine Prikkel, dat gratis op alle basisscholen in Noord-Holland en Utrecht verspreid werd. Steeds met een centraal thema dat op dat moment actueel is binnen het onderwijs. Dit thema komt terug in lesideeën, achtergronden, nieuws en praktijkverhalen. Zo helpen we leerkrachten om cultuureducatie op de agenda te houden. Het maken van Prikkel is veel werk en brengt een stevige kostenpost met zich mee. Na zorgvuldig overleg tussen Kunst Centraal en Plein C is besloten om na 10 jaar Prikkel te stoppen met het maken en verspreiden van dit magazine. En zo is het laatste jaar van CmK3 ook het laatste jaar van Prikkel geworden. Na een speciale jubileumuitgave kwam nog één laatste Prikkel uit. Alle eerder gemaakte Prikkel blijven overigens zichtbaar via onze site.

In 2024 hebben we de basis gelegd voor het opstellen van een tweetal andere publicaties. Waarmee we ons op specifieke doelgroepen -in combinatie in hun interesses- richten. Een gids Kansengelijkheid en een gids Gespecialiseerd Onderwijs. Beide gidsen zijn in de pre-order al ruim besteld en zullen voor de zomer van 2025 uitgebracht worden.

6.2 Online: website en socials

We hadden in 2024 10.831 unieke bezoekers. Ruim 60% van deze bezoekers kwamen via een directe link naar onze website, dit betekent dat onze referrals op andere websites veel meer effect hebben dan vorige jaren. De meest bezochte pagina's waren naast de homepage en onze agenda, de pagina over onze organisatie, de provinciale conferentie De Beweging en Prikkels. Ook bleven de bezoekers lang geboeid, de gemiddelde 'engagementduur' per actieve gebruiker was 2,5e minuut.

Hoewel we een daling van het aantal unieke bezoekers ten opzichte van vorig jaar constateren is dit makkelijk te verklaren. In 2023 vonden twee zeer grote festivals voor de Amateurkunst plaats waardoor ouders van de deelnemende jeugd en kennissen van de deelnemende clubs via onze site zich voor de festivals konden aanmelden. Pas in 2025 vinden vergelijkbare voorstellingen plaats.

7. ACTIVITEITENOVERZICHT 2024

Primair onderwijs

ICC-training: 49 opgeleid

Post-hbo Cultuurbegeleider alumni bijeenkomst: 60 deelnemers

Voor de klas in het PO: 11 opgeleid

Speciaal onderwijs

CO Talk voor go & vo: 16 deelnemers

Verdiepingstraining Voor de klas in het go: 13 opgeleid

Netwerkbijeenkomst go: 60 deelnemers

Voortgezet onderwijs

CO Talk voor go & vo: 16 deelnemers

CCVO training: 12 opgeleid

Netwerkbijeenkomst vo: 80 deelnemers

Middelbaar beroepsonderwijs

CC MBO: 11 opgeleid

Pabo studenten

Erfgoedweek: 35 studenten

Workshop Kansengelijkheid: 30 studenten

Projectpartners

Projectpartnersochtend: 30 deelnemers

Overstijgend

Provinciale netwerkbijeenkomst De Beweging: 55 deelnemers

CCC-tour: 90 deelnemers verdeeld over 5 regio's

***“Het was een hele interessante en leerzame training,
vooral het meekijken op een basisschool en het geven van
drie lessen is me erg bijgebleven!”***

Deelnemer training Voor de klas in het PO 2024

Overige trainingen en bijeenkomsten

- Hoe motiveer ik mijn team – Blauwe Schuit: 16 deelnemers
- Beeldende technieken – Blauwe Schuit: 30 deelnemers
- Creatief Proces – Cool: 5 deelnemers
- Intervisie – Cool: 3 deelnemers
- Voor de klas in het po – Gooise Meren: 8 deelnemers
- Workshop Drama – Nova College: 72 deelnemers
- Training mbo op bezoek– Cultuur Oost – 20 deelnemers
- Train-de-trainer Cultuur Oost – 2 deelnemers

FINANCIEN 2024

In verhouding tot de omvang en het inwonersaantal van ons werkgebied, is Plein C – zeker in vergelijking met de provinciale ondersteuningsinstellingen in andere provincies - zeer bescheiden in omvang. En zelfs met deze kleine formatie maken wij ons zorgen: Plein C ziet zich net als veel spelers in de sector, geconfronteerd met hoge loon- en prijsstijgingen en een krappe arbeidsmarkt. De gevolgen van de gestegen lasten door inflatie en Fair Pay beperken de mogelijkheden verder. We werken zo efficiënt als mogelijk en ons team is kundig en bevoegd, maar we hebben in 2024 wel op het aantal medewerkers en activiteitenbudget moeten bezuinigen om binnen de begroting te kunnen blijven. Een pijnlijke maatregel om te nemen als het werkveld en de vraag naar onze ondersteuning onverminderd groot blijft.

Plein C voert de coördinatie over het provinciale CmK-programma en verzorgt verschillende provinciale projecten en activiteiten. Sommige gemeenten werken samen binnen een regio. In totaal zijn 15 lokale/regionale projectplannen ontwikkeld, die door Plein C zijn samengebracht in de CmK3 aanvraag (2021-2024). Wij voegen daar een provinciale, tweedelijns inzet aan toe, die alle lokale projecten ten goede komt en streeft naar een optimale kennisdeling, monitoring en verslaglegging.

Voor het totale provinciale en lokale programma CmK NH is jaarlijks ca. 2,5 miljoen beschikbaar. Het totaalbedrag is opgebouwd uit bijdragen van gemeenten, scholen, extra inkomsten gegenereerd door CmK activiteiten van lokale projectpartners en Plein C, en de matchingsbedragen van provincie en FCP. Plein C coördineert en verantwoordt als penvoerder de jaarlijkse matchingsbijdragen van FCP en de Provincie.

- De 26 gemeenten leggen ruim € 669.000 in voor de 15 lokale projecten.
- Provincie Noord-Holland matcht met € 750.000 het provinciale plan van Plein C.
- Het FCP matcht het verzorgingsgebied met € 853.079.

Het budget dat het FCP beschikbaar stelt is voor de gehele beleidsperiode (2021-2024). De bijdrage van de provincie moet op jaarlijkse projectbasis aangevraagd en verantwoord worden.

Gemeenten maken hun bijdrage rechtstreeks over naar de lokale uitvoerig partners. Plein C is verantwoordelijk voor de controle op het gehele budget, en heeft daartoe een accountantscontrole bij Kamphuis & Berghuizen belegd. Plein C begeleidt de lokale partners bij de inzet van hun budget.

BIJLAGE LOKALE PROJECTPARTNERS

BEVERWIJK CASTRICUM DEN HELDER

CENTRUM VOOR DE KUNSTEN BEVERWIJK
TOONBEELD

STICHTING TRIADE CENTRUM VOOR KUNST,
CULTUUR EN EDUCATIE

COOL KUNST EN CULTUUR

RIJKSMUSEUM MUIDERSLOT

CULTUURHUIS HEEMSKERK

ONS PODIUM

DIJK & WAARD GOOISE MEREN HEEMSKERK HEILOO HOLLANDS KROON

STICHTING TRIADE CENTRUM VOOR KUNST,
CULTUUR EN EDUCATIE

SINGER LAREN

CULTUURHUIS WHERELANT

LAREN BLARICUM PURMEREND SCHAGEN

STICHTING TRIADE CENTRUM VOOR KUNST,
CULTUUR EN EDUCATIE

ARTEX KUNSTENSCHOOL

KUNSTFORM

TEXEL VELSEN

MUZIEKSCHOOL WATERLAND

WATERLAND WEST-FRIESLAND

DE BLAUWE SCHUIT &

WESTFRIESE BIBLIOTHEKEN

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In CmK3 streefde Beverwijk naar een stevig samenhangend cultuuronderwijsaanbod waarin muziek, dans, theater, beeldende kunst, erfgoed en maakonderwijs op een geïntegreerde manier werden aangeboden. Binnen de aanpak *Spelenderwijs Cultuurwijs* stond het versterken van het creatieve vermogen en geestelijk welzijn van kinderen centraal. Daarbij werd bewust gekeken naar het unieke type cultuurmaker dat ieder kind is.

De regio wilde 75% van de scholen bereiken met intensief relatiebeheer en zette in op innovatie van lesprogramma's, versterking van eigenaarschap bij culturele partners en actieve betrokkenheid van lokale kunstenaars. Belangrijke speerpunten waren professionalisering van leerkrachten, vakintegratie, het vergroten van het draagvlak voor cultuurbezoek en pilots zoals *Mijn Cultuur*, het *Sterrensysteem* en *Rondje Muziek*. Er was speciale aandacht voor het speciaal onderwijs, verbinding met amateurkunst en afstemming met programma's als *Click* en *ABC Cultuur*.

Stand van zaken in 2024

VISIE	De visie op cultuuronderwijs is doorontwikkeld via trajecten zoals ABC Cultuur en Click. Scholen zoeken meer balans tussen disciplines; muziek, dans en theater zijn in evenwicht, erfgoed en maakonderwijs blijven achter. In het speciaal onderwijs is cultuuronderwijs duurzaam ingebed.
DESKUN- DIGHEID	Er is geïnvesteerd in schoolinterne trainingen, coaching in de klas en inspiratiebrieven. Door personeelskrapte kregen nascholingstrajecten echter minder prioriteit. Samen met Cultuurhuis Heemskerk is gestart met werving via kunstvakopleidingen.
PRO- GRAMMA	Lesprogramma's zijn inhoudelijk vernieuwd, met aandacht voor thematisch werken. Via projecten als <i>Mijn Cultuur</i> , techniekonderwijs op VO en <i>Rondje Muziek</i> wordt het aanbod verrijkt. Balans tussen disciplines blijft een aandachtspunt.
SAMEN- WERKING	De samenwerking met Cultuurhuis Heemskerk heeft de slagkracht vergroot. Lokale kunstenaars zijn betrokken, maar structureel contact met kunstvakopleidingen blijft moeizaam. De verbinding met culturele organisaties is versterkt.
KENNIS- DELING	Micromeedings, inspiratiedagen, Zoomsessies en de cultuurconferentie stimuleerden kennisdeling. Toch liep de deelname van Beverwijkse scholen aan de conferentie terug, ondanks een vernieuwde opzet.
KANSEN- GELIJKHEID	Via het Jeugdfonds en samenwerking in aandachtswijken is gewerkt aan inclusiviteit. SO-scholen doen structureel mee. Tegelijk daalde de deelname aan buitenschoolse activiteiten doordat scholen groepsleerkrachten willen ontlasten.

Facultatieve doelstellingen

Binnen CmK3 is vakintegratie actief gestimuleerd. Scholen koppelen cultuurlessen steeds vaker aan thema's en vakken als taal of wereldoriëntatie. Ook is er ingezet op verbinding met buitenschools aanbod, onder meer via lokale aanbieders op school. Een doorgaande leerlijn po-vo is in deze periode niet gerealiseerd, maar komt mogelijk terug in CmK4.

Verbreiden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Op elf basisscholen en één school voor speciaal onderwijs zijn jaarlijks reflectiegesprekken gevoerd. De trend naar thematisch onderwijs biedt kansen voor vakoverstijgende projecten. Tegelijkertijd kiezen scholen er vaker voor groepsleerkrachten te ontzien, waardoor co-teaching verdween en nascholing minder aandacht kreeg. Deelname aan de cultuurconferentie daalde ondanks een vernieuwde opzet.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Tijdens de Kindermuziekweek namen alle scholen deel aan een laagdrempelige kennismakingsactiviteit met blaasinstrumenten. Deze interventie werd enthousiast ontvangen en vormde een feestelijk moment van eerste kennismaking met cultuuronderwijs.

Monitoring & evaluatie

In 2024 kwam de stuurgroep niet bijeen. Wel bleef de relatie met de gemeente sterk: het draagvlak voor cultuureducatie is onverminderd groot. Scholen hadden weinig ruimte voor monitoring via EVI; er werd daarom vooral gewerkt met reflectiegesprekken. Technische beperkingen van EVI vormden daarbij een extra belemmering.

Conclusie & vooruitblik

Beverwijk heeft met inzet van partners, programma's en pilots stappen gezet in de vernieuwing en spreiding van cultuuronderwijs. De verankering in het speciaal onderwijs is sterk en samenwerking met lokale spelers draagt bij aan de uitvoeringskracht. Toch blijven deskundigheidsbevordering en structureel contact met vakopleidingen uitdagingen, mede door werkdruk en lerarentekort.

Voor CmK4 liggen er kansen in de aansluiting bij het nieuwe curriculum, culturele bucketlists, het versterken van ouderbetrokkenheid en het stimuleren van doorstroom naar buitenschoolse cultuuractiviteiten. De groepsleerkracht krijgt hierin een belangrijke rol als cultuurdrager.

CASTRICUM TOONBEELD

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

Castricum werkte in CmK3 onder de noemer *Buitenkans* aan het versterken van cultuuronderwijs door scholen te verbinden met nieuwe cultuuraanbieders en het aanbod inhoudelijk te verbreden. Bestaande scholen zouden hun beleid in praktijk brengen, terwijl nieuwe scholen stap voor stap van praktijk naar beleid zouden groeien. Doel was om een breder cultureel aanbod te realiseren dat aansloot op de leefwereld van kinderen, en zo hun culturele omgeving duurzaam te verrijken.

Toonbeeld zette in op deskundigheidsbevordering via teamtrainingen, begeleidingstrajecten en een levendig ICC-netwerk. Tegelijkertijd werd gewerkt aan een duurzame infrastructuur waarin scholen cultuuraanbieders leerden kennen en vaste partnerschappen konden aangaan. Projecten op het gebied van film en erfgoed kregen extra aandacht. Hoewel er geen achterstandsscholen zijn in Castricum, stond kansengelijkheid impliciet centraal in het streven naar toegankelijk en kwalitatief aanbod voor alle leerlingen.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Vijf scholen brengen hun visie actief in praktijk. Zes nieuwe scholen hebben hun cultuurbeleid ontwikkeld vanuit praktijkervaring. EVI wordt op bijna alle scholen ingezet als hulpmiddel voor reflectie, vaak gecombineerd met evaluaties via Google Forms of gesprekken met betrokkenen.
DESKUN- DIGHEID	Toonbeeld ontwikkelde zes teamtrainingen in diverse disciplines, afgestemd op actuele hulpvragen uit het veld. Cultuurpartners worden begeleid in het op maat maken van hun aanbod voor scholen. Aanvullend zijn er online masterclasses van OCK beschikbaar voor verdere professionalisering.
PRO- GRAMMA	Film en erfgoed kregen een impuls. Filmhub NH werd vaste partner; scholen volgden lessen over stop-motion, vlogs en documentaire. Nieuwe erfgoedprojecten zijn opgezet met Stichting Kist, het Oer-IJ, Huis van Hilde en Oud-Castricum, waardoor het aanbod rijker en gevarieerder werd.
SAMEN- WERKING	Toonbeeld fungeert als inhoudelijke schakel tussen scholen en cultuuraanbieders. Vakdocenten worden gekoppeld aan scholen en presenteren zich tijdens ICC-netwerken. De website cultuurinschool.nl biedt een actueel overzicht van aanbod. Zo wordt samenwerking eenvoudig en laagdrempelig georganiseerd en gestimuleerd.
KENNIS- DELING	De centrale stuurgroep is door wisselingen weggefallen. In plaats daarvan vinden individuele gesprekken met directies plaats. Het ICC-netwerk is stevig verankerd en wordt drie keer per jaar georganiseerd. Het Cultuureducatie Festival blijft een inspirerende ontmoetingsplek voor onderwijs en culturele partners.
KANSEN- GELIJKHEID	De culturele leefomgeving is verbreed door structurele koppelingen tussen scholen en lokale aanbieders. Alle leerlingen komen in aanraking met diverse vormen van kunst en cultuur. Er zijn zes nieuwe scholen gestart binnen CmK, waarmee de instroom de verwachting heeft overtroffen.

Facultatieve doelstellingen

In Castricum is vakintegratie gestimuleerd via thematisch onderwijs waarin cultuur werd verbonden met vakken als burgerschap en wereldoriëntatie. Binnen- en buitenschools aanbod werd incidenteel met elkaar verbonden, bijvoorbeeld door presentaties buiten school. Een doorgaande leerlijn po-vo was geen speerpunt in deze CmK-periode.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Toonbeeld stimuleerde het invullen en bespreken van EVI, waarmee scholen gericht keuzes maakten binnen hun cultuurbeleid. Thema's en voorstellingen werden afgestemd op lesperiodes, wat leidde tot grotere betrokkenheid. Het programma kreeg een herkenbare, vaste vorm met terugkerende aanbieders en teamtrainingen.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Zes nieuwe scholen werden succesvol aangesloten. Door inspirerende netwerken, goede praktijken en laagdrempelig kennismaken met cultuuraanbieders groeide het animo. Veel van deze scholen zetten inmiddels stappen richting beleidsontwikkeling.

Monitoring & evaluatie

Hoewel de stuurgroep niet bijeen kon komen door uiteenlopende redenen, wist Toonbeeld via 1-op-1-gesprekken met schooldirecties wensen en ambities in beeld te brengen. Het gemeentelijke draagvlak blijft kwetsbaar; Toonbeeld legt zelf het grootste deel van de matching in. EVI werd door bijna alle scholen ingevuld en is gewaardeerd als reflectie-instrument, ondanks behoefte aan technische verbetering.

Conclusie & vooruitblik

Castricum heeft in CmK3 laten zien dat verbreding en verdieping van het cultuuronderwijs mogelijk is, ook zonder achterstandsscholen of grote financiële ruimte. Film en erfgoed hebben een vaste plek gekregen, het netwerk van cultuuraanbieders is gegroeid en scholen zijn zich bewuster van hun eigen cultuurprofiel.

Voor CmK4 worden nieuwe stappen gezet met een jaarlijkse scholing voor cultuurpartners (in samenwerking met Cool en Ons Podium), meer eigenaarschap bij scholen, en aandacht voor het bereiken van de laatste scholen. Door ruimte te blijven bieden aan praktijkervaring voorafgaand aan beleidsontwikkeling, behoudt Toonbeeld de toegankelijkheid die voor veel scholen het verschil maakt.

“Mijn dochter maakt nog steeds gebruik van de dingen die ze van Sunil geleerd heeft.”

Een ouder in Castricum n.a.v. het IDFA-festival

Tijdens dit festival volgden leerlingen filmworkshops van kunstvakdocent Sunil Mokkenstrom. Zij maakten hun eigen producties. Het thema burgerschap werd daarbij inhoudelijk verbonden aan film.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In Den Helder bouwde *Cultuurpartners 2* voort op eerdere CmK-trajecten waarbij het Creatief Proces en de rol van de leerkracht centraal stonden. In plaats van het opstellen van leerlijnen werd gewerkt aan houding en vaardigheden: hoe kunnen kunstvakken bijdragen aan de bredere onderwijsdoelen van de school?

Binnen het gezamenlijke parapluplan van de Noordkop werd ingezet op partnerschap, ambitieontwikkeling, deskundigheidsbevordering en duurzame borging. Voor bestaande scholen betekende dit een maatgerichte onderhoudsaanpak waarin visieontwikkeling, ICC'ers opleiden, het verder opzetten van een ICC-netwerk en tijdsinvestering vanuit de school (co-teaching, EVI, teamtrainingen, ed.) centraal stonden. Nieuwe scholen werden benaderd.

Vakintegratie was een facultatieve doelstelling, hierbinnen werd cultuur gekoppeld aan wereldoriëntatie en andere schoolthema's. Daarnaast werd de samenwerking met het speciaal onderwijs verbreed, en ontstonden er nieuwe verbindingen met VO en MBO, hoewel dit vooraf niet beoogd was ontstond dit tijdens het uitvoeren van het CmK-programma. Via programma's, netwerken en pilotprojecten ontstond er een stevige voedingsbodem voor verdere verankering van cultuuronderwijs.

Stand van zaken in 2024

VISIE	In aanloop naar CmK4 werd op alle scholen gewerkt met EVI. Dit gebeurde deels zelfstandig, deels in samenwerking met de projectleider. Hoewel niet alle geplande visiebijeenkomsten doorgingen, bood de gezamenlijke stuurgroepbijeenkomst voor de Noordkop inspiratie en richting voor het vervolg.
DESKUNDIGHEID	Kunstvakdocenten namen deel aan intervisie en studiemiddagen rond o.a. procesgericht werken. ICC'ers en CCVO'ers ontvingen training en certificering via Plein C. Ook leerkrachten kregen scholing, bijvoorbeeld via de Kinderboekenweek-workshops en verdiepingsdagen in dans, zang, theater en filmeducatie.
PROGRAMMA	Het programma Cultuurpartners is stevig verankerd en kenmerkt zich door vakintegratie: cultuur sluit aan op schoolthema's en wereldoriëntatie. De Procesgerichte Didactiek stimuleert eigenaarschap en reflectie bij leerlingen. Scholen zetten cultuuronderwijs actief in voor persoonsvorming
SAMENWERKING	Er is intensief samengewerkt met bibliotheken, musea, erfgoedinstellingen en VO/MBO. Voorbeelden zijn het erfgoedproject 'Beleef je omgeving' en culturele uitwisselingen via het Rondje Cultuur. De samenwerking met het MBO leidde tot een productie die onderdeel is van het curriculum en tentoonstellingen.
KENNISDELING	ICC-bijeenkomsten, inspiratiedagen en intervisies vormden een platform voor uitwisseling en verdieping. Kunstvakdocenten en ICC'ers deelden ervaringen, nieuwe thema's en praktische tips. Via workshops leerden deelnemers nieuwe werkvormen kennen zoals rap, VTS en filmeducatie.
KANSEN-GELEGENHEID	De samenwerking met SO- en VSO-scholen is versterkt. Via pilotprojecten werd cultuureducatie breed toegankelijk gemaakt, ook voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. De opgedane ervaringen worden geïntegreerd in het reguliere aanbod van de scholen.

Facultatieve doelstellingen

In Den Helder werd vakintegratie zichtbaar door kunst te verweven met onder andere burgerschap, wereldoriëntatie en taal. Binnen- en buitenschoolse cultuureducatie kwamen samen in projecten waarbij leerlingen op locatie werkten met kunstenaars en presentaties gaven in de wijk. Een doorgaande leerlijn po-vo is in deze CmK-periode niet gerealiseerd, de focus is verschoven naar het opzetten van een netwerk binnen het vo en het werken aan deskundigheidsbevordering in het vo.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Alle bestaande scholen kregen een jaarlijks evaluatiegesprek, en er werd gewerkt aan het borgen van cultuuronderwijs via ICC-netwerken en EVI. Twee scholen haakten af vanwege reorganisaties en teamwisselingen, maar een eerder uitgestapte school keerde in 2024 terug.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Twee nieuwe scholen zijn in 2024 gestart. Via trajecten met kunstvakdocenten en gesprekken met directies werd gewerkt aan duurzame inbedding. Deelnemende scholen gaven aan het traject als waardevol te ervaren en willen volgend jaar verder met visievorming en borging.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep kwam tweemaal per jaar bijeen. De opzet van een gezamenlijke stuurgroep met Schagen en Hollands Kroon, zoals die één keer per jaar plaatsvindt, werd als effectief ervaren. Op de stuurgroep voor alleen Den Helder blijft deelname van besturen en directies achter, hier wordt aan gewerkt. Er zijn wel regelmatig voortgangsgesprekken met directies. . EVI werd breed ingezet; inloggen bleek soms lastig, maar het gebruik werd als laagdrempelig ervaren. De gemeente Den Helder staat positief tegenover CmK4 en blijft investeren

Conclusie & vooruitblik

Den Helder heeft in CmK3 gebouwd aan een stevig fundament waarin het Creatief Proces leidend is en vakintegratie breed wordt toegepast. De inzet op partnerschap, deskundigheid en maatwerk is zichtbaar in de verrijking van het aanbod en de betrokkenheid van scholen. Toch blijven tijdsdruk en andere prioriteiten bij scholen een uitdaging voor verdieping en borging.

In CmK4 wordt de lijn doorgezet, met extra aandacht voor samenwerking met VO en MBO, versterking van de erfgoedrelaties en het verbreden van het netwerk van kunstvakdocenten. De nadruk blijft liggen op het versterken van de culturele omgeving van leerlingen én de rol van de school daarin.

DIJK & WAARD COOL KUNST EN CULTUUR

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

Met de fusie van Heerhugowaard en Langedijk tot gemeente Dijk en Waard ontstond in CmK3 de kans om één overkoepelend cultuuronderwijsbeleid te ontwikkelen. De ambities lagen hoog: 75% van de scholen bereiken, maatwerk bieden per school en een stevige borging van cultuuronderwijs realiseren. Bestaande scholen zouden hun cultuurvisie verdiepen en verbreden naar meerdere disciplines. Voor nieuwe scholen lag de focus op visievorming, deskundigheidsbevordering en structurele verankering via opgeleide ICC'ers en co-teaching.

Ook het voortgezet onderwijs werd betrokken, met co-teaching, netwerkoeverleggen en trainingen. Kansengelijkheid werd bevorderd via naschools aanbod voor nieuwkomers en kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen. Er was aandacht voor de verbinding tussen voorschool, basisonderwijs en buitenschoolse educatie. Op enkele kindcentra werd de voorschoolse educatie meegenomen in een CmK-traject. Daarnaast ontstonden nieuwe samenwerkingen met culturele partners en werden plannen gemaakt richting een culturele wegwijzer in de omgeving.

Stand van zaken in 2024

VISIE	In 2024 vulden veertien scholen de EVI-monitor in, vaak in samenspraak met de projectleider. Er werd gewerkt aan het actualiseren van cultuurbeleid en het afstemmen van trajecten op de bestaande visie. De adviesgroep denkt actief mee over inhoudelijke speerpunten en borging.
DESKUNDIGHEID	Leerkrachten volgden co-teachingstrajecten in disciplines als muziek, dans, beeldend en multimedia. Teamtrainingen en cursussen binnen schoolacademies (zoals gitaar, tekenen en ukelele) versterkten het eigenaarschap. Er werd bewust aangesloten op de ambities en beginsituatie van de schoolteams. ICC'ers en CCVO'ers volgden deskundigheidsbevorderingstrajecten bij Plein C.
PROGRAMMA	Het cultuuronderwijs kreeg op veel scholen een vaste plek in het curriculum. Vakoverstijgend werken en thematisch onderwijs zijn leidend. Voorbeelden zijn de inzet van 123Zing, themalessen via Creëer en Leer, en kunstlessen die aansloten bij Blink Wereld en taalontwikkeling op een nieuwkomersschool.
SAMENWERKING	Cool werkt structureel samen met een stabiel team van kunstvakdocenten. Daarnaast is in 2024 het idee opgekomen om een culturele wegwijzer te ontwikkelen. Er is afgestemd met lokale organisaties als Popschool Your Song, Kunstkerk en de bibliotheek.
KENNISDELING	Tijdens ICC-netwerken, workshops zoals 'Cultuurtje in de klas', en interviewsessies voor kunstvakdocenten werd actief kennis gedeeld. De bijeenkomst met gastspreker Mark Mieras vormde een inspiratiemoment voor bestuurders, directies en culturele partners.
KANSEN-GELEIJKHEID	Voor leerlingen met minder kansen zijn specifieke trajecten georganiseerd, zoals naschoolse cursussen op GO-scholen en nieuwkomersscholen. Peuters en pedagogisch medewerkers werden betrokken via co-teaching. Ook werd een kortingsregeling voor naschools aanbod geïnitieerd.

Facultatieve doelstellingen

Vakintegratie kreeg aandacht via thematisch werken, waarbij cultuurvakken werden verbonden met andere leergebieden zoals erfgoed, techniek en burgerschap. Binnen- en buitenschools

cultuuraanbod werd samengebracht, onder meer via samenwerking met lokale instellingen. Een doorgaande leerlijn po-vo was niet van toepassing in deze periode, in plaats daarvan lag de focus op het opzetten van een netwerk binnen het vo en het werken aan deskundigheidsbevordering in het vo.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Bestaande scholen borduurden voort op eerder beleid. Via co-teaching werd verbreding en verdieping gerealiseerd. Scholen als De Vaart zetten muziek structureel op de kaart, met een combinatie van leerkrachtinzet en vakdocenten. Gebruik van methodes als 123Zing draagt bij aan borging. Directiewisselingen leidden soms tot nieuwe ICC'ers en visietrajecten.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Tien nieuwe scholen zijn gestart met CmK. De nadruk lag op visievorming, deskundigheidsbevordering en het opleiden van ICC'ers. Op scholen als IKC Poolster werd gewerkt aan meerdere disciplines. Ook peutergroepen en voorschoolse opvang werden betrokken bij trajecten, met als doel een doorlopende culturele lijn van 0 tot 12 jaar.

Monitoring & evaluatie

De adviesgroep kwam tweemaal bijeen met vertegenwoordigers van PO, VO, gemeente en Plein C. Thema's als kansengelijkheid, samenwerking, CmK4, gemeentelijk cultuurbeleid en professionalisering stonden centraal. De gemeente ondersteunt actief en streeft in CmK4 naar 100% deelname van PO-scholen. EVI werd op bijna alle scholen ingevuld, deels gezamenlijk met de projectpartners. Via PDCA-cycli zijn trajecten gemonitord.

Conclusie & vooruitblik

Dijk en Waard heeft met een hoge mate van maatwerk, netwerkvorming en aandacht voor borging gewerkt aan structureel cultuuronderwijs. Co-teaching is effectief gebleken, maar vraagt om versterkt eigenaarschap bij scholen.

CmK4 biedt ruimte om meer met andere methodes dan co-teaching te werken, waaronder workshops en losse teamtrainingen. De ambitie is om samenwerking met lokale culturele partners te intensiveren, zodat elke school een partner 'om de hoek' heeft. Door openheid over budgetten en het versterken van eigenaarschap, wordt cultuuronderwijs steeds meer iets van de school zelf.

“Het muziekonderwijs staat nu structureel op de kaart binnen ons kindcentrum. Wij zijn er trots op en profileren ons hiermee.”

De Vaart over investeren in muziekonderwijs middels co-teaching, zelf betaalde muziekdocent, gitaarcursus leerkrachten en structuur in muziek bij de opvang

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

Gooise Meren wilde in de CmK3-periode voortbouwen op de basis die tijdens CmK2 gelegd was. De ambities lagen bij het bereiken van álle scholen, het aanstellen van een gekwalificeerd ICC'er op elke school, en het stimuleren van duurzame samenwerkingen met lokale culturele partners. Elke leerling zou minimaal twee keer in zijn of haar schoolloopbaan deelnemen aan een buitenschoolse culturele activiteit. Maatwerk, het Cultuurplancanvas en een kleinschalige projectstructuur vormden de kern van de aanpak.

Stand van zaken in 2024

VISIE	In Gooise Meren werken 18 van de 21 scholen actief met een cultuurplan, ondersteund door voortgangsgesprekken. Dankzij lokale ICC-trainingen zijn er inmiddels 17 gecertificeerde ICC'ers. Het Cultuurplancanvas in Mural is breed geïmplementeerd als hulpmiddel voor visievorming en borging.
DESKUN- DIGHEID	Leerkrachten namen deel aan co-teaching en teamtrainingen. Vijf ICC'ers volgen een nieuwe opleiding. Bijeenkomsten zoals Kunstcafés en muzikale cursussen bieden extra verdieping. Culturele partners volgden trainingen, hoewel deelname varieerde. Een sterke regionale samenwerking ondersteunt de deskundigheid van zowel scholen als cultuuraanbieders.
PRO- GRAMMA	Partnerschappen met instellingen als het Muiderslot en Filmhuis Bussum leidden tot nieuwe programma's. Projecten als 'Paniek in de Kruitfabriek' en 'Film laat het zien!' verbinden creativiteit aan burgerschap, geschiedenis en taal. Door co-creatie sluiten programma's steeds beter aan bij schoolthema's.
SAMEN- WERKING	Alle scholen zijn aangehaakt, behalve de Vrije School Michael. Culturele instellingen als het Muiderslot en Vestingmuseum zoeken inhoudelijke aansluiting bij het onderwijs. Een tekort aan vakdocenten blijft een knelpunt, vooral voor langdurige trajecten en teamtrainingen. Nieuwe samenwerkingen worden verkend binnen CmK4.
KENNIS- DELING	Via netwerkbijeenkomsten, het Cultuurcafé en samenwerking met regio's als Hilversum en Laren is een stevig netwerk ontstaan. Gemeente Gooise Meren ondersteunt actief, onder andere via cultuurcoaches en regionale bijeenkomsten. Er is enthousiasme voor gezamenlijke voortzetting van kennisdeling in CmK4.
KANSEN- GELIJKHEID	Alle basisscholen zijn bereikt, al volgt iedere school zijn eigen tempo. Naschoolse circuits, regionale culturele activiteiten en partnerschappen dragen bij aan een gelijkjer bereik. Scholen als De Tweemaster en Vondelschool zijn nog niet volledig aangehaakt, maar de route naar deelname ligt open.

Facultatieve doelstellingen

Gooise Meren heeft sterk ingezet op het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie. Projecten als het Walt Disneyconcert (KC De Meerstroom), het Grootste Orkest van Gooise Meren, de Creatieve Circuit-pilot en de Kasteelkunstclub brachten cultuur dichtbij de leefwereld van kinderen. Daarbij ontstonden ook structurele samenwerkingen en vervolgetrajecten voor naschoolse deelname. De rol van ouders was vaak actief en verbindend.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De bestaande CmK-scholen zijn verder geholpen met verdieping van hun cultuurbeleid, herziening van bestaande plannen en implementatie in de schoolpraktijk. Via het Cultuurplancanvas in Mural zijn gesprekken gevoerd met ICC'ers over voortgang en borging. Teamtrainingen en co-teaching versterkten de deskundigheid. ICC'ers bleken stabiel, goed geïnformeerd en werkten vaak in coöperatieve teams.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Nieuwe scholen zoals De Tweemaster en de Vondelschool zijn met maatwerktrajecten, pilotprojecten en deelname aan de ICC-training enthousiast betrokken geraakt. Dit leidde tot een duurzame relatie en deelname aan CmK4.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep kwam tweemaal per jaar bijeen en besprak de voortgang van CmK3 en de aanvraag voor CmK4. De gemeente is actief in de uitrol van haar cultuurvisie en organiseert netwerkbijeenkomsten, waaronder de cultuuravond in februari met meer dan 100 deelnemers. Onderwijs en cultuur werken goed samen. EVI is beperkt ingezet in CmK3, vooral op spoor 1-scholen. Voor CmK4 ligt hier meer nadruk op vanwege de verbeterde versie.

Conclusie & vooruitblik

CmK3 in Gooise Meren kenmerkte zich door maatwerk, lokale samenwerking en duurzame relaties met scholen en culturele partners. De meeste scholen zijn nu stevig verankerd in cultuurbeleid en hebben zicht op verdere ontwikkeling.

In CmK4 wordt ingezet op aansluiting met het voortgezet onderwijs, intensievere regionale samenwerking en bredere toepassing van EVI. Alle scholen, op één na, zijn aangesloten of stappen in.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

Heemskerk streefde naar meer, kwalitatief beter en structureler cultuuronderwijs. Elke school zou een gedragen cultuurplan hebben en minimaal één kunstdiscipline structureel inbedden. De ICC'er moest versterkt worden in zijn/haar rol, met ondersteuning via maatwerktrajecten en trainingen. Ook werd gewerkt aan EVI-monitoring en versterking van de samenwerking met cultuurpartners. Kansengelijkheid kreeg vorm via het project 'Muziek voor ieder Kind', met doorstroommogelijkheden naar een leerorkest.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Cultuuronderwijs is op de meeste CmK-scholen structureel ingebed, ondanks personele wisselingen en de impact van corona. EVI is ingevuld op vijf van de acht scholen. Op twee scholen is draagvlak weggefallen door teamwisselingen, wat deelname in de toekomst onzeker maakt.
DESKUN- DIGHEID	Er zijn co-teachingtrajecten op acht scholen uitgevoerd, met betrokkenheid van circa 85 leerkrachten. Drie ICC-bijeenkomsten en een inspiratiebijeenkomst werden goed bezocht. Scholing voor vakdocenten was succesvol, mede dankzij vergoedingen. Nieuwe ICC'ers zijn niet opgeleid, mede door werkdruk en personele krapte.
PRO- GRAMMA	Binnen schoolbestuur Tabijn is een actief netwerk voor muziek en drama ontstaan. Scholen zoeken vaker aansluiting bij thema's en methodes. De belangstelling voor filmeducatie groeit: er zijn meerdere workshops en projecten uitgevoerd, vaak gekoppeld aan burgerschap of sociaal-emotionele ontwikkeling.
SAMIEN- WERKING	Samenwerkingen met o.a. Filmhuis Heemskerk, Eva Mesman van Drama online en het Centrum voor de Kunsten zijn verdiept. Filmprojecten en theaterworkshops sluiten goed aan bij thema's en projecten van de scholen. Ook zijn nieuwe lijnen uitgezet met het Kennemer Theater. Wederzijds commitment versterkt de kwaliteit van het aanbod.
KENNIS- DELING	De ICC-netwerken zijn versterkt met nieuwe deelnemers. Drie bijeenkomsten vonden doorgang, aangevuld met een goed bezochte extra bijeenkomst met Jetske van Oosten. De stuurgroep is door wisselingen weggefallen, maar wordt in CmK4 opnieuw opgezet als klankbordgroep.
KANSEN- GELIJKHEID	'Muziek voor ieder Kind' heeft in 2024 een structurele plek op vier scholen, waaronder drie impulsscholen. Leerlingen stromen door naar het leerorkest. Twee nieuwe impulsscholen doen in CmK4 mee dankzij eerdere positieve ervaringen met subsidieprojecten gericht op kansengelijkheid.

Facultatieve doelstellingen

Heemskerk werkte aan vakintegratie en het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie.

Voorbeeld: het project 'Zo beroemd als Maerten' verbond filmeducatie met erfgoededucatie.

Dankzij de Verrijkte Schooldag konden op de Vlinderschool muzieklessen doorlopen van onder schooltijd naar naschools.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Op het Rinket is cultuureducatie stevig verankerd: structureel muziekonderwijs, actieve ICC'er en koppeling met naschools aanbod via Verrijkte schooldag. Op De Marel en De Zevenhoeven leidde instabiliteit in het team en directie tot stopzetting van deelname.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Van de vijf nieuwe CmK-scholen hebben vier hun deelname succesvol benut. Structureel muziekonderwijs via vakdocenten, actieve ICC'ers en deelname aan het project 'Muziek voor ieder Kind'. Co-teaching bleek uitdagend maar leverde waardevolle ervaring op bij De Bareel en Vlinderschool.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep viel uiteen door personeelwisselingen, maar leverde eerder waardevolle input. ICC-netwerkbijeenkomsten waren waardevol en goed bezocht. De gemeente blijft betrokken en faciliteert initiatieven. EVI werd slechts deels ingevuld vanwege onduidelijkheid in de vragenlijst, maar een vernieuwde versie wordt in CmK4 met vertrouwen tegemoet gezien.

Conclusie & vooruitblik

CmK4 bouwt voort op de stevige basis van de afgelopen jaren, maar kiest nadrukkelijk voor een nieuwe koers. Co-teaching maakt plaats voor gelijkwaardige samenwerking tussen groepsleerkrachten en vakdocenten binnen thematisch onderwijs. Er is bijzondere aandacht voor het SO, waar samenwerking met reguliere basisscholen inclusie en kansengelijkheid moet versterken. Ook wordt ingezet op scholing van vakdocenten en het verkennen van nieuwe domeinen zoals burgerschap. De komst van een nieuw curriculum kan hierin belangrijke richting geven.

***“We ontdekken door dit project talenten bij leerlingen
die we anders nooit hadden opgemerkt!”***

*Rozemarijn van Lieshout, ICC op Kindcentrum het Rinket
over het CMK project 'Muziek voor ieder Kind'*

Op 14 december vond het slot(kerst) concert plaats van het muziekproject 'Muziek voor ieder kind' met leerlingen van het Rinket en de Vlinderschool, Popkoor Let's sing, Orkest Nova Caecilia en gasttrompettist Teus Nobel, een bekende naam in de jazz wereld. De zaal zat stampvol met ouders, broertjes, zusjes opa's en oma's van de leerlingen. Kinderen waren apentrots en wilden met Teus op de foto na afloop. Een geweldige en ontroerende ervaring.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In CmK3 was de ambitie om alle 10 PO-scholen in Heiloo op maat te ondersteunen in het vormen, borgen en verdiepen van hun visie op cultuuronderwijs. De focus lag op implementatie van cultuurbeleidsplannen en culturele leerlijnen, het inzetten van EVI als monitorinstrument en het versterken van de samenwerking met lokale culturele partners. Daarnaast werd beoogd om de ABC-werkgroep door te ontwikkelen en nieuwe verbindingen aan te gaan, zoals met Toonbeeld Castricum en het PCC (VO).

Stand van zaken in 2024

VISIE	Alle scholen vullen tweejaarlijks EVI in en drie schreven een nieuw cultuurbeleidsplan. Toch is het lastig cultuur stevig te verankeren. Veel ICC'ers zien hun ABC-werkgroep als cultuurwerkgroep. Structurele borging via portfoliotools of leerlijnen blijkt lastig zonder extra ondersteuning.
DESKUNDIGHEID	Tijdens de ABC-lessen is veel aandacht voor de rol van de leerkracht. Co-teaching en verdiepende workshops vergroten hun vertrouwen en vaardigheden. ICC'ers volgen bijeenkomsten met vakinhoudelijke sprekers. Vakdocenten nemen online deel aan masterclasses; in CmK4 komt fysieke scholing nadrukkelijker in beeld.
PROGRAMMA	Vakoverstijgende cultuurlessen zijn aangeboden op scholen met ruimte en interesse. Aansluiting bij IPC-thema's en aandacht voor burgerschap zijn hierbij uitgangspunt. De behoefte groeit om leerlingen meer technische vaardigheden en creatieve middelen te bieden voor inhoudelijke verwerking van onderwijsstof.
SAMENWERKING	Er is geen biënnale georganiseerd, maar cultuurpartners werden actief betrokken bij ICC-netwerken. Zo ontstond zichtbaarheid en wederzijds begrip. Het Cultuureducatie Festival, georganiseerd met buurgemeenten, biedt extra gelegenheid voor kennismaking met aanbod en methodieken. Ook de samenwerking met Toonbeeld is versterkt.
KENNISDELING	Het ICC-netwerk is stevig verankerd en komt drie keer per jaar samen. De stuurgroep is vervangen door aansluiting bij het directeurenoverleg. Regionale samenwerking met Toonbeeld en deelname aan bijeenkomsten van Plein C zorgen voor voortdurende kennisdeling, ondanks beperkte personele capaciteit.
KANSEN-GEELIJKHEID	De culturele omgeving is in kaart gebracht en groeit door. Het Kaf en Korenteam is niet opgericht, maar scholen vinden hun weg via de projectleider. Het PCC neemt cultuuraanbod af, maar structurele samenwerking ontbreekt nog. CmK4 richt zich op duurzame verankering.

Facultatieve doelstellingen

Binnen CmK3 is op enkele scholen vakintegratie toegepast, met koppelingen aan burgerschap en wereldoriëntatie. Het contact met het PCC is gelegd, maar van structurele doorlopende leerlijnen PO-VO is nog geen sprake.

Verbreden en verdiepen

Bij de bestaande scholen (spoor 1) zijn de ABC-werkgroep en verdiepende workshops succesvol ingezet. Deze opzet zorgde voor continuïteit en betrokkenheid. Scholen geven aan waarde te hechten aan thematisch en meerjarig werken. Nieuwe scholen (spoor 2) zijn in deze fase niet meer toegetreden.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep is tweemaal samengekomen, maar blijkt lastig te organiseren. Er is daarom aansluiting gezocht bij het directeurenoverleg. EVI is ingevuld, maar blijft een uitdaging bij scholen zonder expliciet beleid. Directies waarderen de betrokkenheid van Ons Podium en het netwerk met Toonbeeld Castricum levert schaalvoordeel en inhoudelijke versterking op. Het ICC-netwerk blijkt de meest duurzame vorm voor kennisdeling en inspiratie.

Conclusie & vooruitblik

Heiloo liet in CmK3 zien dat maatwerk en continuïteit in begeleiding vruchten afwerpen. De inzet op leerlijnen, thematisch werken en professionalisering van het team zorgt voor een solide basis. Wel is de afhankelijkheid van individuele trekkers nog groot.

In CmK4 wordt ingezet op verdergaande samenwerking met Toonbeeld, het versterken van de culturele kaart van Heiloo, het organiseren van scholing voor vakdocenten en het jaarlijks Cultuureducatie Festival. De verbinding PO–VO wordt in de nieuwe periode losgelaten.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

Voor Hollands Kroon betekende CmK3 de allereerste deelname aan het landelijke programma. De inzet was gericht op het ontwikkelen van visie, het opbouwen van een netwerk tussen scholen en culturele partners, deskundigheidsbevordering en het betrekken van doelgroepen die minder vanzelfsprekend met kunst en cultuur in aanraking komen. De gemeente hecht waarde aan inclusie, cultureel bewustzijn en de inzet van erfgoed in het onderwijs. In samenwerking met Triade zijn er in de periode 2021–2024 stevige eerste stappen gezet in het verankeren van cultuuronderwijs binnen het primair onderwijs.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Met alle CmK-scholen zijn visiegesprekken gevoerd. Twee scholen hebben een ICC opgeleid via Plein C, één school had al een ICC in huis. Drie andere scholen gaven aan momenteel geen ruimte te hebben voor dit traject, maar dit wel in CmK4 op te willen pakken. De scholen met een ICC werken aan hun cultuurplan en er zijn gesprekken met directies gevoerd over visie en borging.
DESKUN- DIGHEID	Op alle scholen is gewerkt met co-teaching waarbij kunstdocenten lesgeven en leerkrachten actief meededen. ICC-bijeenkomsten zijn benut om inzicht te geven in de rol van de ICC'er binnen school. Voor kunstdocenten is scholing aangeboden over hun rol als coach en adviseur.
PRO- GRAMMA	De nadruk lag op maatwerkprojecten rond wereldoriëntatie, erfgoed en creatief proces. Leerkrachten konden eigen thema's en leervragen aandragen die samen met de kunstdocent zijn uitgewerkt. Dit stimuleerde eigenaarschap.
SAMEN- WERKING	Culturele instellingen zoals het Vikingmuseum en Theater Vikingschip zijn betrokken bij lessen en naschoolse activiteiten. Er is met vrijwilligers samengewerkt aan het ontwikkelen van contextrijke leerervaringen.
KENNIS- DELING	Twee ICC-netwerkbijeenkomsten met inhoudelijke inspiratie zijn georganiseerd, o.a. in samenwerking met Filmhub en rapper Marvin Adam. Kunstdocenten zijn begeleid door Triade en volgden een studiebijeenkomst met Wolff Brinkman.
KANSEN- GELIJKHEID	De Branding en IKC De Kroon, twee scholen met een hoge schoolweging, ontvingen aanvullende ondersteuning voor naschools aanbod en ouderbetrokkenheid. Er is maatwerk geleverd in scholen met een hoge schoolweging, met inzet van extra cultuureducatieve activiteiten.

Facultatieve doelstellingen

In Hollands Kroon is gericht ingezet op vakintegratie en op het versterken van de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie. Samen met erfgoedcoach Marijke Visser werd een pilotprogramma ontwikkeld rond erfgoededucatie, dat op drie scholen is uitgevoerd. Leerkrachten leerden hoe ze voorwerpen en erfgoed konden gebruiken als betekenisvolle ingang binnen bestaande thema's. Ook op het gebied van naschoolse cultuurparticipatie werden stappen gezet: op IKC De Kroon werden ouders actief betrokken bij presentatiedagen en

ontstonden er na schooltijd nieuwe culturele activiteiten.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

Niet van toepassing. Hollands Kroon was in CmK1 en CmK2 nog niet actief.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

In CmK3 zijn zeven scholen actief ondersteund, waaronder zes sinds 2021 en één sinds 2023. Op al deze scholen is een gecertificeerde ICC'er aanwezig en is een cultuurvisie en beleidsplan opgesteld. De focus lag op deskundigheidsbevordering van leerkrachten en structurele verankering van cultuuronderwijs via co-teaching met kunstdocenten. Daarnaast werd een instapprogramma aangeboden aan elf nieuwe scholen; zes namen deel, waarvan vier in 2025 instromen in CmK4.

Monitoring & evaluatie

Tijdens CmK3 vond een gezamenlijke stuurgroepbijeenkomst plaats voor de drie Noordkopgemeenten waar Triade projectpartner is (parapluplan Noordkop). Een tweede bijeenkomst specifiek voor Hollands Kroon ging niet door vanwege te weinig aanmeldingen; dit blijft een aandachtspunt. De gemeente is inhoudelijk nauw betrokken bij het cultuurbeleid. De inzichten uit CmK zijn meegenomen in het nieuwe cultuurplan, waarin ook is opgenomen dat het gemeentelijk budget voor cultuureducatie mogelijk wordt verhoogd. Ondanks tijdsdruk op de scholen hebben vier scholen in 2024 EVI ingevuld. Voor 2025 staat een bredere uitrol gepland. Eerdere ervaringen met EVI zijn benut om de aanpak voor CmK4 te versterken. Projectpartners blijven bovendien betrokken bij de gesprekken rondom EVI-invullingen om de diepgang te vergroten.

Conclusie & vooruitblik

Hollands Kroon heeft zich in korte tijd ontwikkeld van een 'witte vlek' naar een regio met toenemende visie en betrokkenheid bij cultuureducatie. Het instapprogramma was effectief voor nieuwe scholen, het erfgoedaanbod sloeg aan, en kansengelijkheid kreeg gerichte invulling.

In CmK4 wordt ingezet op actualisering van cultuurvisies, het betrekken van nieuwe scholen en verdere verbinding tussen visie en praktijk en het opleiden van ICC'ers en vergroten van de poule van kunstvakdocenten.

***“Ik leer veel van onze kunstdocent. zij liet elke leerling ‘shinen’.
Zelf stop ik nu meer ‘shine-momentjes’ in mijn lessen”***

Leerkracht groep 6

LAREN BLARICUM SINGER LAREN

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In Laren en Blaricum is in de periode 2021–2024 ingezet op het behouden van resultaten uit CmK2, het vergroten van het plezier in kunst en cultuur, en het borgen van cultuuronderwijs op alle scholen. Alle scholen zijn bereikt, met uitzondering van KBS De Pionier. ICC'ers zijn actief begeleid, cultuurplannen zijn omgezet naar het Cultuurplancanvas in Mural en er zijn trajecten opgezet met lokale partners. Er is gewerkt aan continuïteit en betrokkenheid door middel van teamtrainingen, co-teaching en netwerkbijeenkomsten. De samenwerking met culturele instellingen is versterkt.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Alle scholen zijn bereikt; vijf daarvan werkten met het Cultuurplancanvas in Mural. Jaarlijkse voortgangsgesprekken hielpen bij borging. De betrokkenheid varieert. Door samenwerking met omliggende gemeenten ontstaat meer uitwisseling van goede voorbeelden. CmK4 richt zich op bredere implementatie binnen schoolteams.
DESKUNDIGHEID	Co-teaching en teamtrainingen zijn effectief gebleken, mits goed getimed en gedragen door het team. Twee leerkrachten behaalden hun ICC-certificaat, op de OB Blaricum behaalde de ICC'er het certificaat voor de post HBO opleiding voor cultuurbegeleider. Voor CmK4 is het wenselijk eerder af te stemmen met directies en ICC'ers en een tweede ICC'er of werkgroep op schoolniveau aan te stellen.
PROGRAMMA	Singer Theaterdagen, 'Pim in Singer Laren' en projecten als Rosa Spier meets Montessori boden betekenisvolle leerervaringen. De beoogde leerlijn met drie grote instellingen bleek niet haalbaar. Wel is inhoudelijke samenwerking binnen de gemeente versterkt. In CmK4 wordt samenwerking verder uitgebouwd.
SAMENWERKING	Singer Laren, Dynamic Arts en Gooische Muziekschool zijn vaste partners. Deelname aan overleg met directies en gemeentes versterkte de relatie. Ondanks het afhaken van Blaricum bij CmK4 zijn op de scholen daar positieve effecten zichtbaar en wordt samenwerking met het culturele veld voortgezet.
KENNISDELING	Kunstcafés en kennisateliers waren inhoudelijk sterk, maar de opkomst bleef wisselend. Leerkrachten zonder taakuren voelen zich minder aangesproken. In CmK4 worden bijeenkomsten gebundeld met omliggende regio's voor meer impact. Deelname aan netwerken in 't Gooi blijft belangrijk voor inspiratie en afstemming.
KANSEN-GELIJKHEID	Alle scholen deden mee, met uitzondering van De Pionier. Via cultuurplannen en brede programmering zijn vrijwel alle leerlingen bereikt. CmK4 bouwt voort op deze basis, met extra aandacht voor gelijkwaardige toegang en structurele verankering binnen het leerstofaanbod.

Facultatieve doelstellingen

Er is ingezet op de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn PO-VO. 'Labyrinth of memories' was een succesvol programma voor onderbouwklassen van College De Brink en Laar en Berg, met VTS-rondleiding en workshop in Singer Laren. Daarnaast werd de Dynamic Art Night georganiseerd: een buitenschools jongerenprogramma met dj's, spoken word en dans. Ook werd gewerkt aan het online platform 'Open de Schatkist' en het erfgoedproject 'Mijn kaart van Laren'.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De bestaande scholen zijn ondersteund bij het actualiseren van cultuurbeleidsplannen, teamtrainingen en het aanleren van het gebruik van het Cultuurplancanvas. Jaarlijks vonden voortgangsgesprekken plaats. De scholen maakten gebruik van maatwerktrajecten, zoals co-teaching en kennisateliers.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Nieuwe scholen zijn bereikt door persoonlijke benadering. ICC'ers zijn opgeleid en begeleid in het ontwikkelen van cultuurprogramma's. OBS De Bijvanck organiseerde een schoolbreed theater- en muziekproject met lokale partners.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep kwam tweemaal per jaar bijeen en besprak de voortgang van CmK3 en de aanvraag voor CmK4. Gemeente Laren werkt met een cultuurvisie. Er is een regeling voor een combinatiefunctionaris aangevraagd. Gemeente Blaricum neemt met 1 van de 4 scholendeel aan CmK4. EVI was geen speerpunt; enkele scholen vulden het in, zonder nadere begeleiding.

Conclusie & vooruitblik

De regio Laren/Blaricum werkte tijdens CmK3 aan zichtbaarheid en samenwerking binnen het onderwijsveld. De kleinschaligheid zorgt voor korte lijnen, maar maakt ook dat individuele inzet van cultuurcoördinatoren van grote invloed is. De inhoudelijke focus op vakoverstijgend werken en verbinding met de omgeving is veelbelovend.

In CmK4 wordt ingezet op het intensiveren van het bereik, verder professionaliseren van docenten en het duurzaam vastleggen van cultuurvisies op schoolniveau – ook in relatie tot het gemeentelijk beleid.

PURMEREND CULTUURHUIS WHERELANT

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In de afgelopen CMK-periode richtte Cultuurhuis Wherelant zich op het realiseren van goed en duurzaam cultuuronderwijs voor alle leerlingen in Purmerend. Speerpunten waren het ontwikkelen van visie en beleid in nauwe samenwerking met schoolbesturen en gemeente, het vergroten van deskundigheid van onderwijsprofessionals, het opzetten van doorgaande leerlijnen, samenwerking binnen het culturele veld en het bevorderen van kansengelijkheid.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Cultuurhuis Wherelant streefde naar duurzame samenwerking tussen scholen en culturele instellingen. Ondanks personeelwisselingen bij schoolbesturen bleef er inzet vanuit ICC'ers en schoolleiders. De gemeente nam cultuureducatie op in haar cultuurvisie. Het draagvlak vanuit schoolbestuursniveau blijft kwetsbaar, maar het belang van cultuuronderwijs wordt op meerdere niveaus erkend.
DESKUNDIGHEID	Het interne STEAM-team van Wherelant ontwikkelde en testte lessen over o.a. lichtkunst en automata. Kunstvakdocenten volgden nascholingen, waaronder voor het SO. Een inspiratiemiddag en vakdocentenclub versterkten het netwerk. Deskundigheid is gegroeid, mede dankzij deelname aan landelijke cursussen zoals 'Kinderen als cultuurmakers' en bijeenkomsten bij het Rijksmuseum.
PROGRAMMA	De doorgaande leerlijnen muziek en beeldend zijn doorontwikkeld, en er zijn thematische kunstprojecten uitgevoerd in samenwerking met o.a. NKT. STEAM-lessen sluiten aan bij actuele thema's en vergroten de creatieve vaardigheden van leerlingen. Leerkrachten waarderen herbruikbare lesmaterialen die aansluiten bij terugkerende schoolthema's.
SAMENWERKING	De werkgroep Cultuureducatie Purmerend bracht scholen, gemeente en instellingen samen. Er ontstond sterkere samenwerking met VO via CKV-overleggen en een gezamenlijke subsidieaanvraag. De bundeling van krachten in Techkwadraat onderstreept de inzet op vakintegratie en STEAM. Eén aanspreekpunt vanuit Wherelant vergemakkelijkt de afstemming.
KENNISDELING	Binnen OPSPOOR functioneerde een actief ICC-netwerk, dat helaas uiteenviel door personele wisselingen. Nieuwe plannen werden ontwikkeld voor een regionaal netwerk met ICC'ers van meerdere besturen. De bijeenkomsten werden gewaardeerd als plek voor uitwisseling en inspiratie. Er is behoefte aan structurele borging vanuit schoolbesturen.
KANSEN-GELEIJKHEID	Met Hands-On Ateliers en Wherelant-ateliers op focus- en VSO-scholen kregen ook kwetsbare leerlingen toegang tot kunstonderwijs. Procesgericht werken bood ruimte voor groei en zelfvertrouwen. Kindcentra bieden kansen voor verlengde schooltijd, waarin culturele activiteiten structureel kunnen worden opgenomen.

Facultatieve doelstellingen

Vakintegratie kreeg in de regio op diverse scholen stevig vorm. Het vakoverstijgend en thematisch werken is breed omarmd, met name in aansluiting bij methodes als Blink, Faqta, IPC en binnen de STEAM-lessen. Scholen zoeken daarbij bewust aansluiting thema's uit hun methodes. De verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie is versterkt doordat vakdocenten op meerdere scholen zowel onder als na schooltijd actief zijn. Dit zorgt niet alleen voor herkenbaarheid en vertrouwen bij leerlingen, maar ook voor een grotere en duurzamere betrokkenheid.

Verbreiden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De scholen die eerder deelnamen aan CMK hebben cultuuronderwijs deels zelfstandig voortgezet met inzet van CMK-bijdragen. Vooral muziek- en beeldende leerlijnen zijn behouden gebleven. Wel leidde het wegvallen van NPO-gelden en wisselend subsidiebeleid tot bezuinigingen. Sommige scholen konden hierdoor geen kunstdocenten meer betalen of verminderden het aantal lesdagen.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Nieuwe scholen werden bereikt via kennismakingsgesprekken en het ICC-netwerk. In samenwerking met de gemeente zijn nieuwe naschoolse ateliers gestart op o.a. BS Het Baken en OBS Noorderlicht. Deze inzet op maat zorgde voor nieuwe verbindingen met het culturele veld.

Monitoring & evaluatie

Tijdens de CMK3-periode zijn diverse reflectiemomenten geweest. In 2023 en 2024 vonden heisessies en overleg plaats ter voorbereiding op CMK4. Door ziekte en personeelsverloop kon de stuurgroep in 2024 niet bijeenkomen, maar er werd wel bestuurlijk overleg gevoerd. De gemeente blijft inzetten op structurele verankering van cultuuronderwijs. De nieuwe cultuurnota van Purmerend onderstreept dit. Wat betreft EVI zijn enkele scholen actief geweest, maar de respons bleef beperkt. In 2025 wordt een nieuwe start gemaakt met verbeterde monitoring en impactmeting.

Conclusie & vooruitblik

In CMK4 is Purmerend zelfstandig penvoerder. Er is sterk ingezet op samenwerking, zowel lokaal als regionaal, en op de ontwikkeling van vakoverstijgend STEAM-onderwijs. De verankering van cultuuronderwijs blijft kwetsbaar door personeelsswisselingen op scholen en beperkte bestuurlijke continuïteit, maar de brede steun vanuit gemeente, culturele instellingen en individuele scholen biedt een stevig fundament om de ingezette lijn door te trekken.

“Wat jij straks gaat doen is echt heeeel leuk!”

Leerling groep 8 tegen leerling groep 7

Binnen Cultuurhuis Wherelant is een STEAM team van 5 kunstvakdocenten die zich inzetten om STEAM onderwijs te ontwikkelen en geven op scholen in de regio Waterland. Het project lichtkunst is in de winter van 2024/25 op drie scholen uitgevoerd. Kinderen ontwerpen en maken zelf hun eigen lampje.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In de CMK-periode 2021–2024 heeft Schagen binnen *Praktijk in de Hoofdrol 2* ingezet op het versterken van de culturele infrastructuur in het primair onderwijs. Er was specifieke aandacht voor het realiseren van visie en beleid op scholen, deskundigheidsbevordering van leraren én kunstvakdocenten, en het intensiveren van de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen in de regio. Het streven was dat alle deelnemende scholen vanuit hun eigen schoolvisie en ambitie konden werken aan duurzaam cultuuronderwijs, passend bij hun situatie. Ook is ingezet op kansengelijkheid, waarbij extra ondersteuning werd geboden aan scholen met een hoge wegingsfactor of in een kwetsbare positie.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Drie ICC'ers uit Schagen behaalden hun certificaat van de ICC-cursus. Met bestaande scholen (spoor 1) zijn gesprekken gevoerd over visie en borging van cultuuronderwijs. Sommige scholen geven aan weinig ruimte te hebben voor co-teaching, wel is er met alle scholen gekeken hoe borging en deskundigheidsbevordering ingevuld kan worden.
DESKUNDIGHEID	Kunstvakdocenten werkten intensief samen met leerkrachten via co-teaching, gericht op procesgericht werken en vakintegratie. Studiedagen boden uitwisseling en praktische ondersteuning. Thema's als burgerschap, erfgoed en muziek kwamen aan bod. De succesvolle workshop 'Cultuurbouwstenen' gaf nieuwe handvatten voor integratie van kunstvakken in het onderwijs.
PROGRAMMA	Scholen benutten kunstvakken binnen thematisch onderwijs, ondersteund door co-teaching. Film- en erfgoededucatie waren nieuwe accenten. De IDFA-pilot met Scagon en Filmhub bleek een inspirerende toevoeging. Ook zijn lessen ontwikkeld rond het Kinderboekenweekthema, gekoppeld aan kunstdisciplines, wat leidde tot vakoverstijgende lespraktijk.
SAMENWERKING	Samenwerking met culturele instellingen is versterkt. Partners zoals Filmhub en bibliotheken leverden inhoudelijke bijdragen aan ICC-bijeenkomsten. Deelnemende scholen werden gestimuleerd cultureel aanbod binnen én buiten de school te benutten.
KENNISDELING	ICC-bijeenkomsten vonden drie keer plaats met thema's als VTS, rap, muziek en filmeducatie. Kunstvakdocenten ontmoetten elkaar tijdens interviews, waarin praktische ervaringen en startgesprekken werden besproken. Met de bibliotheek werd de jaarlijkse workshopmiddag georganiseerd rond de Kinderboekenweek, inclusief lessen voor thematisch cultuureducatief werken.
KANSENGELIJKHEID	Vijf scholen met hoge wegingsfactor of in speciaal onderwijs kregen aanvullende maataanbod. Twee kleine scholen deden een try-out en overwegen deelname aan CMK4. Een gezamenlijke ICC'er aanstellen voor een aantal kleine scholen is in voorbereiding. Dit alles draagt bij aan een inclusiever aanbod binnen de regio Schagen.

Facultatieve doelstellingen

Binnen Schagen is vakintegratie een vanzelfsprekend onderdeel van de co-teachingaanpak. Kunstvakdocenten zijn expliciet betrokken bij het thematisch onderwijs. Ook werd via ICC-bijeenkomsten aandacht besteed aan burgerschap en erfgoed. Er zijn in 2024 de eerste

gesprekken gevoerd met het Regius College (vmbo en havo/vwo), VSO Viertaal en VONK MBO. In CMK4 wordt dit voortgezet. Er is daarnaast geïnvesteerd in de buitenschoolse component door gesprekken te voeren over verbreding van cultuuraanbod in de vrije tijd.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De vijf scholen die al deelnamen in CMK1 en 2 zijn gedurende CMK3 ondersteund in het verdiepen en verankeren van hun cultuuronderwijs, onder andere door co-teaching, teamtrajecten en het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Bij de elf nieuwe scholen lag de nadruk op het opbouwen van een stevige basis: zij volgden visietrajecten, startten met kunstvakdocenten en een aantal sloot aan via 'CMK light'-programma. Dit programma is speciaal ingericht voor kleine scholen, waarin met minder lessen en meer maatwerk ervaring kon worden opgedaan. Twee kleine scholen namen deel aan een instapprogramma. Deze werkwijze blijkt effectief en wordt in CMK4 voortgezet.

Monitoring & evaluatie

In 2024 is de stuurgroep tweemaal bijeengekomen. De gezamenlijke bijeenkomst met Den Helder en Hollands Kroon in juni was inhoudelijk sterk en goed bezocht. De lokale bijeenkomsten blijven een aandachtspunt qua opkomst, met name van directies en besturen. De gemeente Schagen toont zich al jaren een actieve en betrokken partner. Er zijn jaarlijks accountgesprekken en de gemeente neemt deel aan de stuurgroep.

Ten aanzien van EVI kregen scholen de keuze om dit zelfstandig of met begeleiding in te vullen. De meeste kozen voor zelfstandig invullen, al bleek dat inlogproblemen en beperkte tijd soms belemmerend werkten. In CMK4 zal EVI nog meer ingebed moeten worden als reflectie- en dialooginstrument, waarbij het gesprek tussen ICC'er, directeur en projectleider centraal staat. De verwachting is dat de doorontwikkeling van EVI de toegankelijkheid gaat vergroten. Binnen de overleggen met kunstvakdocenten en scholen is monitoring standaard agendapunt. Ook werd in 2024 in de laatste studiemiddag voor kunstvakdocenten extra aandacht besteed aan borging van kwaliteit.

Conclusie & vooruitblik

In CMK4 ligt de nadruk nog meer op borging en eigenaarschap van scholen. Binnen het primair onderwijs wordt ingezet op structurele verankering van cultuuronderwijs en het intensiveren van samenwerking met culturele instellingen. Schagen wil ook nadrukkelijk de verbinding leggen met het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Samen met Stichting Samenwerkende Musea Schagen, Filmhub en andere partners wordt cultureel erfgoed in CMK4 steviger verankerd. De basis is gelegd.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In de periode 2021–2024 is er op Texel stevig ingezet op de vertaling van visie naar praktijk. Alle basisscholen hebben hun deelname aan CmK3 voortgezet, met als ambitie om cultuureducatie meer te verankeren in de schoolstructuur. De pijlers van het contourenplan – waaronder het werken met het creatieve proces, afstemming op de schoolidentiteit en groeiende samenwerking tussen scholen – zijn doorontwikkeld. Nieuw was de opzet van de cultuurmodules, waarin groepsleerkrachten en kunstvakdocenten samen lessen vormgeven. Ook is het project KunstVrienden structureel geworden als maatwerktraject voor leerlingen in het Speciaal en NT2-onderwijs.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Op drie scholen zijn de bestaande cultuureducatieplannen geactualiseerd, afgestemd op de actuele schoolvisie. Voor de Thijsseschool is een nieuwe ICC'er opgeleid. De inhoudelijke verbinding tussen cultuurvisie en lespraktijk blijft voor sommige scholen uitdagend en krijgt in CMK4 expliciete aandacht..
DESKUN- DIGHEID	Via twintig ateliers is actief gewerkt aan het verminderen van handelingsverlegenheid onder leerkrachten. Ongeveer 35% van het onderwijsteam is bereikt. In samenwerking met Triade zijn zeven Texelse vakdocenten opgeleid tot lesbevoegde cultuurdocenten voor de klas, met aandacht voor didactiek en klassenmanagement.
PRO- GRAMMA	Scholen zetten kunstvakken steeds vaker in binnen thematisch onderwijs. Het creatieve proces vormt de basis. Filmeducatie werd als vakoverstijgend aanbod zeer positief ontvangen. Leerkrachten maakten gebruik van materiaalkisten en gastlessen. Ook individuele trajecten en lesmodules werden op maat aangeboden.
SAMEN- WERKING	De samenwerking tussen scholen en erfgoedinstellingen is versterkt via een inventarisatie en startdocument. Een kleine werkgroep erfgoed is opgericht met vertegenwoordigers van musea en aanbieders. Gezamenlijk is een plan opgesteld voor herziening van de leerlijn, met uitvoering in CMK4.
KENNIS- DELING	Het KunstTeam, bestaande uit ICC'ers en vertegenwoordigers van scholen, kwam vijf keer bijeen. Tijdens de bijeenkomsten werd gereflecteerd op lopende projecten, kennis gedeeld en de richting van CmK4 mee vormgegeven. Ook vakdocenten en externe partners waren enkele keren aanwezig als sparringpartner.
KANSEN- GELIJKHEID	Het programma KunstVrienden bood maatwerk voor leerlingen uit het speciaal onderwijs, NT2-klassen en de Oekraïense opvanggroep. Daarnaast kregen scholen in de buitendorpen extra ondersteuning via co-teaching en aanvullende ateliers, om ongelijkheid in het aanbod en bereik te verkleinen

Facultatieve doelstellingen

Binnen CmK3 heeft Texel ingezet op vakintegratie. Erfgoededucatie vormde de belangrijkste focus: er is een breed startdocument opgesteld en een ontwikkelplan ligt klaar voor pilot-uitvoering binnen CmK4. Daarnaast bleek de behoefte om cultuurvakken in thematisch onderwijs te integreren steeds groter. Dit heeft geleid tot het opzetten van cultuurmodules, waarin groepsleerkrachten en vakdocenten samenwerken vanaf voorbereiding tot uitvoering. Andere facultatieve doelstellingen (po-vo en binnen-buitenschools) zijn niet structureel ontwikkeld.

Verbreden en Verdiepen

Binnen CmK3 is ingezet op het versterken van bestaand beleid (spoor 1). Waar in CmK1 vooral werd gewerkt met ‘de kunstenaar in de klas’, en in CmK2 de visievorming centraal stond, lag in CmK3 de nadruk op uitvoering, borging en het werken vanuit het creatief proces. Filmeducatie werd ingezet als nieuwe impuls en erfgoededucatie kreeg een doorstart met hulp van regionale partners. Het lukte echter niet om scholen volledig zelfstandig betekenisvolle cultuureducatie te laten vormgeven. Experimenteren en uitvoeren kostten veel tijd en ondersteuning. De enige nieuwe school uit CmK3 kon beperkt instappen. Binnen CmK4 wordt verder gewerkt aan bestendiging van trajecten en uitbreiding naar meer (structurele) samenwerking.

Monitoring & evaluatie

Gedurende CmK3 zijn drie stuurgroepbijeenkomsten georganiseerd (2021, 2022, 2023). De frequentie was beperkt, onder meer door corona en verschuiving van prioriteiten. Wel werd aangesloten bij het Texels museumoverleg en ontstonden er nieuwe overlegvormen zoals de erfgoedwerkgroep. De samenwerking met de gemeente is hecht: elk kwartaal wordt gerapporteerd aan de beleidsambtenaren cultuur, educatie en erfgoed. De opdracht van de projectleider CMK sluit bovendien aan op die van de cultuurcoach, wat leidt tot goede afstemming. De implementatie van EVI bleef in CmK3 beperkt; scholen zagen het belang niet altijd in. In CmK4 wordt daarom de introductie van EVI 3.0 als vast onderdeel opgepakt.

Conclusie & vooruitblik

Texel heeft met beperkte middelen veel bereikt: alle (PO) scholen deden mee, er werd op meerdere niveaus samengewerkt en er zijn structurele stappen gezet in de ontwikkeling van aanbod en deskundigheid. Toch blijft het veld kwetsbaar, vooral door het beperkte aantal opgeleide kunstvakdocenten en het ontbreken van structurele bekostiging voor erfgoedtrajecten.

In CmK4 krijgen scholen meer verantwoordelijkheid: zij bepalen onderwerpen van ateliers, dragen bij aan financiering van kunstvakdocenten en nemen verplicht deel aan EVI. Hiermee groeit het eigenaarschap, maar ook de druk. Belangrijk aandachtspunt blijft het faciliteren van duurzame samenwerking, zowel lokaal als regionaal.

“Ik heb sommige leerlingen opnieuw leren kennen door deze VTS-les.”

Groepsleerkracht tegen kunstvakdocent na VTS-les

KunstVrienden op de Kompasschool (SBO) is een programma voor schoolverlaters; een individuele kunststage bij een inspirerende kunstvakdocent. Groepsleerkrachten zien leerlingen ontzettend groeien in zelfvertrouwen en uitvoering. Maar wat ze ook opvalt is dat leerlingen zo goed gedijen in het creatieve proces en kunnen reflecteren op hun keuzes, techniek en proces.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In de periode 2021–2024 heeft Velsen ingezet op duurzame borging van cultuureducatie in het lesprogramma van de scholen. Een belangrijk uitgangspunt was het versterken van visievorming en het stimuleren van vakintegratie. De erfgoedleerlijn en de inzet van vaste vakleerkrachten zijn verder uitgebouwd, waarbij het aansluiten bij de specifieke schoolcontext centraal stond. Via de EVI-tool werd monitoring een vast onderdeel van het proces, gericht op meetbaar maken van resultaten en kwaliteitsontwikkeling. De ambitie om ook kansengelijkheid te bevorderen kreeg vorm door het intensiveren van programma's op S(B)O-scholen en het actief betrekken van scholen met achterstandspopulaties.

Stand van zaken in 2024

VISIE	De PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act) kreeg op veel scholen concreet vorm, met startgesprekken, micro-meetings en evaluatiegesprekken. De EVI-tool werd hierbij ingezet als reflectie-instrument. De cultuurcoaches begeleidden scholen actief en stimuleerden het formuleren van cultuurbeleidsplannen. Ook ICC-trainingen werden actief gepromoot.
DESKUN- DIGHEID	Drie intervisiebijeenkomsten per jaar zorgden voor kennisdeling tussen vakleerkrachten. Thema's zoals aansluiting bij het curriculum, omgaan met diverse schoolpopulaties en het delen van lesmateriaal stonden centraal. Scholen kregen daarnaast via aftermails en nieuwsbrieven actuele tips, formats en informatie aangereikt.
PRO- GRAMMA	In 2024 namen 15 scholen deel aan één of meerdere CmK-modules. De modules werden modulair ingezet, afgestemd op de behoefte van de school. Ook werd er gewerkt met het programma "Voetsporen van Velsen" en voorstellingen zoals "Belle en het Beest" en "Willem Junior" in de Stadsschouwburg Velsen en specifiek aanbod voor de landelijke Kindermuziekweek.
SAMIEN- WERKING	KunstForm werkte nauw samen met onder meer de Stadsschouwburg Velsen, Koel Creative Productions, en het Havenfestival. De Kunst- en Cultuureducatiegids werd verder ontwikkeld om aanbod zichtbaar en toegankelijk te maken voor scholen. Voor CmK4 zijn feedbacksessies georganiseerd met ICC'ers en directeuren.
KENNIS- DELING	Via bijeenkomsten op verschillende schaal organiseerde KunstForm structurele uitwisseling. Naast het cultuureducatiefestival vonden kleinere trainingen en intervisies plaats. Regionale samenwerking werd o.a. uitgebreid met andere kunstencentra en Filmhub Noord-Holland, de laatste voornamelijk gericht op verbreding richting VO.
KANSEN- GELIJKHEID	Vijf scholen bezochten theatervoorstellingen, waarmee 504 leerlingen werden bereikt. Atelier Talenté een project ontwikkeld voor kinderen in het speciaal onderwijs, vond plaats op twee S(B)O-scholen. De kindermuziekweek werd op twee scholen uitgevoerd. Maatwerklessen en structurele inzet van vakdocenten droegen bij aan een passend en inclusief cultuuraanbod. In totaal zijn er 14 van de 22 PO scholen bereikt.

Facultatieve doelstellingen

Er zijn concrete voorbeelden van vakintegratie gerealiseerd. Zo waren er lessen creatief schrijven op de Klipper, werd op de Floriant aangesloten bij OGO-thema's en zijn theaterlessen verbonden aan wereldoriëntatie en leesbevordering. Koel Creative Productions bood naschools aanbod aan zoals Rap, Ukelele en Musical Theater. KunstForm benadrukt dat cultuureducatie zowel als middel binnen andere vakken, als als doel op zich relevant blijft. Evaluatie van deze pilot op de Klipper wordt meegenomen richting CmK4.

Verbreden en verdiepen

Bij bestaande scholen is de PDCA-cyclus geïmplementeerd en zijn CmK-modules modulair en schoolbreed ingezet, afgestemd op de onderwijsbehoefte. De combinatie van lespraktijk, thematisch werken, presentaties en vakintegratie leidde tot verdieping. Tegelijk blijft borging kwetsbaar wanneer het aanbod te versnipperd raakt. Twee nieuwe scholen werden begeleid in het formuleren van cultuurplannen. Door deelname aan ICC-bijeenkomsten en gesprekken met cultuurcoaches ontstond zicht op het groeipotentieel. Tijd, geld en draagvlak spelen bij deze scholen nog een rol in het al dan niet deelnemen aan CmK.

Monitoring & evaluatie

Een vaste stuurgroep kwam in Velsen niet van de grond, maar feedback werd opgehaald in losse sessies met betrokkenen. Periodiek overleg met de gemeente verliep goed, met specifieke aandacht voor kansengelijkheid. Scholen kregen begeleiding bij het invullen van de EVI-tool, waarbij vooral de herhaling in vraagstelling werd ervaren als een knelpunt. KunstForm onderzoekt de inzet van Canvas of Mural als aanvulling op EVI, om opvolging en borging beter te ondersteunen. Er wordt blijvend geïnvesteerd in overleg, evaluatie en het delen van praktijkervaringen, o.a. via het KunstTeam.

Conclusie & vooruitblik

De belangrijkste stap voorwaarts is het versterken van eigenaarschap van scholen. In CmK4 wil KunstForm meer verbinding leggen tussen het binnenschoolse en het buitenschoolse aanbod, o.a. in samenwerking met Bibliotheek Velsen, Stichting Welzijn en het Sportloket. De aanpak hiervan wordt wijkgerichter om tevens bij te dragen aan het verbreden van het leerecosysteem van Velsen. Ook wordt onderzocht of een Cultuurloket kan worden gerealiseerd die kan bijdragen aan de kansengelijkheid. Extra aandacht is er voor het S(B)O en voor uitbreiding richting VO.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In de periode 2021–2024 lag de nadruk in Waterland op het waarborgen van continuïteit bij bestaande scholen en het betrekken van nieuwe scholen bij Cultuureducatie met Kwaliteit. Muziekschool Waterland werkte aan structurele inbedding van cultuuronderwijs in het curriculum via doorgaande leerlijnen, met nadruk op muziek, en versterkte de verbinding met culturele instellingen in de regio én de Metropool Amsterdam. Scholen kregen ondersteuning bij visievorming, met de ambitie cultuuronderwijs te integreren in thematisch onderwijs en af te stemmen op de schoolcontext. Ook werd sterk ingezet op vakdocenten die leerkrachten konden ondersteunen in de praktijk.

Stand van zaken in 2024

VISIE	Binnen SKOV-scholen werd actief gewerkt aan visievorming op cultuuronderwijs, met steun op bestuursniveau. Bij OPSPOOR en CPOW verliep dit moeizamer, omdat een visie op cultuuronderwijs op schoolniveau niet direct vanuit deze schoolbesturen aan de scholen wordt gevraagd. Ook geven directies aan dat bij teamtrainingen de focus ligt op trainingen gericht op basisvaardigheden. De doorgaande lijn tussen visie en concrete activiteiten was daarom sterker bij het kleine, overzichtelijke SKOV bestuur met zijn betrokken leidinggevenden.
DESKUN-DIGHEID	De CultuurLoper uit CMK2 was al eerder losgelaten vanwege traagheid. In plaats daarvan organiseerde MSW in CMK3 op scholen losse teamtrainingen en visiebijeenkomsten over cultuuronderwijs of specifiek over muziekonderwijs. Twee ICC'ers volgden scholing, en op drie scholen werd het spel 'Dot Derde Boom Rechts' ingezet voor visievorming. In principe konden scholen in CMK3 ofwel voor de lange leerlijn muziek kiezen, ofwel voor korte, thematische projecten met de overige kunstdisciplines.
PROGRAMMA	Op 11 scholen is de lange leerlijn muziek gerealiseerd, op 2 scholen is vanuit CMK3 een bijdrage geleverd aan de leerlijn beeldend, en op één school is gewerkt met muziek, drama, dans. Scholen waar geen lange leerlijn is, geven steeds vaker de voorkeur aan thematisch cultuuronderwijs. Sommige disciplines, zoals muziek, vragen langere trajecten; maar projecten rondom een specifieke (beeldende) techniek, kunnen ook korter. Door vakdocenten gemaakte lesbrieven helpen bij borging en zelfstandige uitvoering door groepsleerkrachten.
SAMEN-WERKING	De samenwerking tussen Wherelant, NKT en FluXus is versterkt. Scholen verkiezen professionele vakdocenten boven amateurs. Vervoerskosten belemmeren bezoeken aan Amsterdamse instellingen. De projectleider speelt een verbindende rol in het netwerk dat verder uitgebreid wordt met erfgoedpartners.
KENNIS-DELING	Twee ICC-netwerken kwamen tot stand: SKOV werkt goed, OPSPOOR kent uitdagingen, en CPOW heeft nog geen netwerk. ICC'ers waarderen de onderlinge uitwisseling. Regionale samenwerking blijft een speerpunt in CmK4, waarbij ook de rol van schoolbesturen nadrukkelijker wordt meegenomen.
KANSEN-GELIJKHEID	Watermusic-projecten in Beemster, Edam-Volendam en Wormerland bieden leerlingen uit diverse achtergronden muzikale ervaringen. In Beemster ontstond zelfs een wijkkoor. De relatie met CmK staat grotendeels financieel los, maar kan actiever gelegd worden. Muziek in het sociaal domein blijft een speerpunt voor de toekomst.

Facultatieve doelstellingen

Tijdens CmK3 groeide op scholen de behoefte aan vakoverstijgend en thematisch cultuuronderwijs. Steeds vaker vroegen scholen vakdocenten om hun lessen te verbinden aan schoolbrede thema's zoals Blink, Faqta of IPC. Dit leidde tot rijke en betekenisvolle lessen waarin kinderen leerden verbanden te leggen tussen kunstvakken en andere leergebieden. Om borging te bevorderen, lieten vakdocenten beknopte lesbrieven achter zodat leerkrachten onderdelen zelfstandig konden herhalen.

Hoewel het aanvankelijk niet als doelstelling was opgenomen, kreeg ook de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie vorm. In Beemster werd een wijkkoor opgericht en in meerdere gemeenten vonden naschoolse Watermusic-activiteiten plaats. De structurele afstemming met het sociaal domein blijft hierin een aandachtspunt en wordt in CmK4 verder verkend.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De deelnemende scholen uit CmK1 en CmK2 hebben doorgaande leerlijnen muziek geborgd, waarbij vakdocenten structureel zijn ingezet. De samenwerking en klik met vakdocenten blijkt essentieel voor continuïteit. Scholen zijn zich door de eigen bijdragen meer bewust geworden van de waarde van cultuuronderwijs.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Nieuwe scholen werden bereikt via korte concretiseringstrajecten. Vakdocenten gingen hierbij thematisch aan de slag, in co-creatie met leerkrachten. Door goede afstemming konden deze trajecten worden herhaald of uitgebreid in latere jaren. Zo groeide het vertrouwen in duurzame cultuureducatie.

Monitoring & evaluatie

De stuurgroep kwam in 2024 niet bijeen door beperkte deelname vanuit het onderwijs.

Gemeenten blijven echter positief over deelname aan CmK4.

Rondom EVI was er beperkte terugkoppeling: scholen werden benaderd, maar weinig respons volgde. De projectleider wijst op het belang voor scholen zelf, maar constateert dat de urgentie (nog) ontbreekt. Informatie uit EVI wordt weinig gebruikt als basis voor het jaarlijkse gesprek.

Conclusie & vooruitblik

Inhoudelijk blijven veel speerpunten gelijk in CmK4, maar organisatorisch verandert er veel. Scholen gaan werken met schoolontwikkelbudgetten, waardoor deelname flexibeler en breder wordt. Dit vergroot de kans op samenwerking met nieuwe culturele partners en een bredere betrokkenheid van scholen. Muziekschool Waterland verwacht dat hiermee ook thematisch onderwijs en vakoverstijgende trajecten nog meer ruimte krijgen.

Terugblik op de beoogde ontwikkeling (2021-2024)

In West-Friesland was de ambitie om meer samenhang en borging van cultuureducatie te realiseren. Hiervoor werd samengewerkt met de Westfriese Bibliotheken, werd de communicatie naar 90 scholen verbeterd en werden programma, deskundigheid en visieontwikkeling met elkaar verbonden. Via Cultureren Plus werd maatwerk geboden, gebruik gemaakt van EVI en vakoverstijgend werken gestimuleerd.

Stand van zaken in 2024

VISIE	We spraken 80 van de 90 scholen individueel over cultuuronderwijs. De meeste scholen ontvingen advies op maat over visie, EVI, ICC-opleiding of programmaontwikkeling. Een eenvoudiger traject voor visievorming is wenselijk om scholen beter te bereiken en te activeren.
DESKUN- DIGHED	Er zijn 13 nieuwe ICC'ers opgeleid en 35 deskundighedsactiviteiten georganiseerd, waaronder trainingen en workshops. Ook werd er ingezet op teamtrainingen op maat en co-teaching, zodat deskundigheid binnen het schoolteam werd vergroot.
PRO- GRAMMA	Thematisch en vakoverstijgend werken stond centraal, onder andere in workshops op de Cultuurmiddag. Leerkrachten combineren steeds vaker cultuur met kernvakken. In het Cultuurmenu Plus! werd het programma waar mogelijk afgestemd op de thema's van de school, wat goed aansloeg.
SAMEN- WERKING	De samenwerking met cultuurpartners werd verder versterkt. Nieuwe en bestaande aanbieders presenteerden zich op de Cultuurmarkt. Scholen konden eenvoudig aanbod vinden via de website en Pinterest, waar ook tools en methoden gedeeld worden. Samenwerking werd gestimuleerd via maatwerkadvies.
KENNIS- DELING	Er zijn drie grote kennis- en netwerkevents georganiseerd: de Cultuurmiddag, de Cultuurmarkt en een lezing van Mark Mieras. In de Cultuurcommissies werd kennis gedeeld, nieuwe aanbieders gepresenteerd en onderlinge uitwisseling gestimuleerd. ICC'ers gaven aan dit zeer waardevol te vinden.
KANSEN- GELIJKHEID	Met de Cultuurweken Plus! kregen 14 Hoornse scholen kosteloos extra activiteiten. Er werd gewerkt met 16 cultuuraanbieders. Om overvraging in de Cultuurweken te voorkomen en een goede balans te houden in de aanvragen binnen het cultuurmenu en binnen de cultuurweken, worden Cultuurmenu en Cultuurweken samengevoegd zodat alle leerlingen toegang houden tot passend cultuuronderwijs.

Facultatieve doelstellingen

Binnen CmK3 is actief ingezet op vakintegratie, met name door het thema 'vakoverstijgend werken' centraal te stellen tijdens diverse workshops en events. Leerkrachten experimenteerden enthousiast met combinaties van cultuur en kernvakken. Ook werd er verbinding gelegd tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie, onder meer via de Cultuurweken Plus!. Door cultuuraanbieders bewust ook tijdens schooltijd in te zetten, werd de stap naar naschoolse deelname kleiner en daarmee toegankelijker voor meer leerlingen.

Verbreden en verdiepen

Spoor 1 – Bestaande scholen

De relatie met bestaande scholen is verder versterkt via structurele gesprekken, maatwerk, trainingen en kennis- en netwerkevents. We zagen een groeiende deelname en behoefte aan vakoverstijgend en thematisch aanbod. Vooral de training Beeldende Technieken was een succes. EVI werd minder gebruikt dan gehoopt; vereenvoudiging is wenselijk.

Spoor 2 – Nieuwe scholen

Via adviesgesprekken, uitnodigingen voor commissies en events zijn bijna alle scholen in de regio bereikt. De deskundigheidstrainingen op maat voor schoolteams zijn flink toegenomen. Voor scholen met beperkte ruimte in hun rooster is co-teaching tijdens lestijd een waardevolle ontwikkeling.

Monitoring & evaluatie

Tijdens CmK3 kwam de regionale stuurgroep vijf keer bijeen, steeds met een gerichte vraag als vertrekpunt. Deze werkwijze bleek effectief en wordt in CmK4 voortgezet. Met de gemeenten vond viermaal per jaar overleg plaats over voortgang en knelpunten. Zij denken actief mee en dragen bij aan het nieuwe projectplan. EVI werd bij alle scholen onder de aandacht gebracht, maar slechts een derde ging ermee aan de slag. De huidige versie werd als weinig gebruiksvriendelijk ervaren; de vernieuwde versie biedt mogelijk uitkomst. De Blauwe Schuit en de Westfriese Bibliotheken werkten intensief samen en toetsten ideeën en feedback structureel via evaluaties en cultuurcommissies.

Conclusie & vooruitblik

In CmK4 ligt de focus op vereenvoudigde visievorming (mogelijk met verbeterde EVI), ICC-opleiding in eigen regio, nog beter afgestemde deskundigheid op school, en meer inzet op co-teaching. Er wordt sterk ingezet op thematisch werken, vakintegratie en het combineren van leerlingactiviteiten met deskundigheid en netwerken. De samenwerking tussen onderwijs, cultuurpartners en gemeenten is stevig verankerd. Voorwaarde voor succes blijft de tijdige en persoonlijke verbinding met de scholen.

“Ik heb de cursus als heel leerzaam ervaren. Ik heb de week erna meteen een druktechniek met de kleuters uitgeprobeerd zoals was uitgelegd door Daphne. We waren echt samen aan het uitproberen en reflecteren waarom iets wel of niet was gelukt. Heel erg leuk! Ook het werken met hout vond ik inspirerend. Het hoeft soms helemaal niet moeilijk te zijn om iets ruimtelijks te maken.”

Leerkracht basisschool West-Friesland

**Samen voor een
creatieve generatie.**